

17/CS

WP259 rev.01

**Pracovní skupina zřízená podle článku 29
Pokyny pro souhlas podle nařízení 2016/679**

přijaté dne 28. listopadu 2017

v revidovaném znění přijatém dne 10. dubna 2018

**PRACOVNÍ SKUPINA PRO OCHRANU FYZICKÝCH OSOB V SOUVISLOSTI SE
ZPRACOVÁVÁNÍM OSOBNÍCH ÚDAJŮ**

zřízená směrnicí Evropského parlamentu a Rady 95/46/ES ze dne 24. října 1995,

s ohledem na články 29 a 30 této směrnice,

s ohledem na svůj jednací řád,

PŘIJALA TYTO POKYNY:

Tato pracovní skupina byla zřízena podle článku 29 směrnice 95/46/ES. Je nezávislým evropským poradním orgánem pro ochranu údajů a soukromí. Její úkoly jsou popsány v článku 30 směrnice 95/46/ES a v článku 15 směrnice 2002/58/ES.

Sekretariát zajišťuje ředitelství C (Základní práva a občanství Unie) Evropské komise, Generální ředitelství pro spravedlnost, B-1049 Brusel, Belgie, kancelář č. MO-59 02/013.

Internetové stránky: http://ec.europa.eu/newsroom/article29/news.cfm?item_type=1358&tpa_id=6936

Obsah

1. Úvod	3
2. Souhlas v čl. 4 bodě 11 obecného nařízení o ochraně osobních údajů.....	4
3. Prvky platného souhlasu.....	5
3.1 Svobodný	5
3.1.1 Nerovnováha síly	6
3.1.2 Podmíněnost.....	8
3.1.3 Granularita.....	10
3.1.4 Újma	11
3.2 Konkrétní	11
3.3 Informovaný	13
3.3.1 Minimální požadavky na obsah, aby souhlas byl „informovaný“	13
3.3.2 Jak poskytovat informace	14
3.4 Jednoznačný projev vůle	16
4. Získání výslovného souhlasu.....	18
5. Další podmínky pro získání platného souhlasu	20
5.1 Doložení souhlasu.....	20
5.2 Odvolání souhlasu	22
6. Interakce mezi souhlasem a ostatními zákonnými důvody v článku 6 obecného nařízení o ochraně osobních údajů	23
7. Konkrétní problematické oblasti v obecném nařízení o ochraně osobních údajů	24
7.1 Děti (článek 8).....	24
7.1.1 Služba informační společnosti	25
7.1.2 Nabízené přímo dětem	25
7.1.3 Věk	26
7.1.4 Souhlas dětí a rodičovská zodpovědnost	26
7.2 Vědecký výzkum	28
7.3 Práva subjektu údajů	31
8. Souhlas získaný podle směrnice 95/46/ES	31

1. Úvod

Tyto pokyny poskytují důkladnou analýzu pojmu „souhlas“ v nařízení 2016/679 (dále jen „obecné nařízení o ochraně osobních údajů“). Chápání pojmu „souhlas“, jak se doposud používá ve směrnici o ochraně údajů (dále jen „směrnice 95/46/ES“) a ve směrnici o soukromí a elektronických komunikacích, prošlo určitým vývojem. Obecné nařízení o ochraně osobních údajů poskytuje podrobnější vysvětlení a upřesnění požadavků pro získání a prokázání platného souhlasu. Tyto pokyny se zaměřují na uvedené změny a poskytují praktický návod pro zajištění souladu s obecným nařízením o ochraně osobních údajů a vycházejí ze stanoviska č. 15/2011 o souhlasu. Správci jsou povinni inovovat, aby našli nová řešení, která fungují v rámci parametrů právních předpisů a lépe podporují ochranu osobních údajů a zájmy subjektů údajů.

Souhlas zůstává jedním ze šesti zákonných základů pro zpracování osobních údajů uvedených v článku 6 obecného nařízení o ochraně osobních údajů¹. Když dává správce podnět k činnostem, které zahrnují zpracování osobních údajů, musí vždy zvážit, jaký by byl odpovídající zákonný důvod pro zamýšlené zpracování.

Obecně může být souhlas odpovídajícím právním základem pouze tehdy, pokud má subjekt údajů možnost kontroly a skutečné volby mezi přijetím nebo odmítnutím nabízených podmínek či jejich odmítnutím, aniž by byl poškozen. Když správce žádá o souhlas, má povinnost posoudit, zda bude splňovat všechny požadavky na získání platného souhlasu. Byl-li souhlas získán v plném souladu s obecným nařízením o ochraně osobních údajů, je nástrojem, který subjektům údajů poskytuje kontrolu nad tím, zda budou jejich osobní údaje zpracovávány, nebo nikoli. Pokud tímto způsobem získán nebyl, kontrola ze strany subjektu údajů je pouze iluzorní a souhlas bude neplatným základem pro zpracování, čímž se takové zpracování stává protiprávním².

Stávající stanoviska pracovní skupiny zřízené podle článku 29 (dále jen „skupina WP29“) o souhlasu³ zůstávají relevantní, jsou-li v souladu s novým právním rámcem, jelikož obecné nařízení o ochraně osobních údajů kodifikuje stávající pokyny skupiny WP29 a obecné osvědčené postupy a většina klíčových prvků souhlasu zůstává i podle obecného nařízení o ochraně osobních údajů stejná. V tomto dokumentu proto skupina WP29 dřívější stanoviska ke konkrétním tématům, jež zahrnují odkaz na souhlas podle směrnice 95/46/ES, nenahrazuje, ale rozvádí je a doplňuje.

Jak uvádí stanovisko č. 15/2011 o definici souhlasu, na výzvu k tomu, aby člověk souhlasil se zpracováním údajů, by se měly vztahovat přísné požadavky, neboť se to týká základních práv subjektů údajů a správce chce zahájit zpracování, jež by bez souhlasu subjektu údajů bylo protiprávní⁴. Zásadní role souhlasu je zdůrazněna v člancích 7 a 8 Listiny základních práv Evropské unie. Získání souhlasu navíc také neruší ani nijak nesnižuje povinnosti správce dodržovat zásady

¹ Článek 9 obecného nařízení o ochraně osobních údajů poskytuje seznam možných výjimek ze zákazu zpracování zvláštních kategorií údajů. Jednou z uvedených výjimek je situace, kdy subjekt údajů poskytuje s použitím těchto údajů výslovný souhlas.

² Viz rovněž stanovisko č. 15/2011 o definici souhlasu (WP 187), s. 6–8, nebo stanovisko č. 06/2014 o pojmu „oprávněné zájmy správce údajů“ podle článku 7 směrnice 95/46/ES (WP 217), s. 9, 10, 13 a 14.

³ Především stanovisko č. 15/2011 o definici souhlasu (WP 187).

⁴ Stanovisko č. 15/2011, strana o definici souhlasu (WP 187), s. 8.

zpracování zakotvené v obecném nařízení o ochraně osobních údajů, zejména článek 5 obecného nařízení o ochraně osobních údajů, pokud jde o korektnost, nezbytnost a přiměřenost, a také kvalitu údajů. I když je zpracování osobních údajů založeno na souhlasu subjektu údajů, neospravedlňovalo by to shromažďování údajů, jež nejsou nezbytné ve vztahu ke stanovenému účelu zpracování, a bylo by z podstaty nekalé⁵.

Skupina WP29 přitom bere na vědomí přezkum směrnice o soukromí a elektronických komunikacích (2002/58/ES). Pojem souhlasu v návrhu nařízení o soukromí a elektronických komunikacích si zachovává vazbu na pojem souhlasu v obecném nařízení o ochraně osobních údajů⁶. Podle nástroje v oblasti soukromí a elektronických komunikací budou organizace pravděpodobně potřebovat souhlas pro většinu on-line marketingových sdělení nebo marketingových telefonických hovorů a metod sledování on-line, mj. pomocí cookies nebo aplikací či jiného softwaru. Skupina WP29 již normotvůrci EU poskytla doporučení a pokyny týkající se návrhu nařízení o soukromí a elektronických komunikacích⁷.

Pokud jde o stávající směrnici o soukromí a elektronických komunikacích, skupina WP29 konstatuje, že odkazy na zrušenou směrnici 95/46/ES se považují za odkazy na obecné nařízení o ochraně osobních údajů⁸. To platí rovněž pro odkazy na souhlas ve stávající směrnici 2002/58/ES, neboť nařízení o soukromí a elektronických komunikacích nebude od 25. května 2018 (ještě) v platnosti. Podle článku 95 obecného nařízení o ochraně osobních údajů se neukládají žádné další povinnosti, pokud jde o zpracování ve spojení s poskytováním veřejně dostupných služeb elektronických komunikací ve veřejných komunikačních sítích, pokud směrnice o soukromí a elektronických komunikacích ukládá konkrétní povinnosti s tímž cílem. Skupina WP29 upozorňuje, že požadavky na souhlas podle obecného nařízení o ochraně osobních údajů se nepovažují za „další povinnosti“, ale spíše za předpoklady pro zákonné zpracování. Podmínky obecného nařízení o ochraně osobních údajů pro získání platného souhlasu jsou proto použitelné v situacích spadajících do oblasti působnosti směrnice o soukromí a elektronických komunikacích.

2. Souhlas v čl. 4 bodě 11 obecného nařízení o ochraně osobních údajů

V čl. 4 bod 11 obecného nařízení o ochraně osobních údajů se souhlas definuje jako: „*jakýkoli svobodný, konkrétní, informovaný a jednoznačný projev vůle, kterým subjekt údajů dává prohlášením či jiným zjevným potvrzením své svolení ke zpracování svých osobních údajů*“.

Základní pojetí souhlasu zůstává obdobné pojetí podle směrnice 95/46/ES a souhlas je jedním ze zákonných důvodů, na kterých musí být podle článku 6 obecného nařízení o ochraně osobních

⁵ Viz rovněž stanovisko č. 15/2011 o definici souhlasu (WP 187) a článek 5 obecného nařízení o ochraně osobních údajů.

⁶ Podle článku 9 navrhovaného nařízení o soukromí a elektronických komunikacích se použije definice souhlasu stanovená v čl. 4 bodě 11 obecného nařízení o ochraně osobních údajů a podmínky pro něj stanovené v článku 7 téhož nařízení.

⁷ Viz stanovisko č. 3/2016 o hodnocení a přezkumu směrnice o soukromí a elektronických komunikacích (WP 240).

⁸ Viz článek 94 obecného nařízení o ochraně osobních údajů.

údajů⁹ zpracování osobních údajů založeno. Kromě změněné definice v čl. 4 bodě 11 poskytuje obecné nařízení o ochraně osobních údajů v článku 7 a v 32., 33., 42. a 43. bodě odůvodnění další pokyny k tomu, jak musí správce jednat, aby vyhověl hlavním prvkům požadavků na souhlas.

Zahrnutí konkrétních ustanovení a bodů odůvodnění o odvolání souhlasu potvrzuje, že souhlas by měl být odvolatelným rozhodnutím a že na straně subjektu údajů zůstává určitá míra kontroly.

3. Prvky platného souhlasu

Čl. 4 bod 11 obecného nařízení o ochraně osobních údajů stanoví, že souhlasem subjektu údajů se rozumí jakýkoli:

- svobodný,
- konkrétní,
- informovaný a
- jednoznačný projev vůle, kterým subjekt údajů dává prohlášením či jiným zjevným potvrzením své svolení ke zpracování svých osobních údajů.

V následujících oddílech se analyzuje, do jaké míry znění čl. 4 bodu 11 vyžaduje, aby správci v zájmu zajištění souladu s obecným nařízením o ochraně osobních údajů své žádosti o souhlas/formuláře souhlasu změnili¹⁰.

3.1 Svobodný¹¹

Prvek „svobodný“ předpokládá skutečnou volbu a kontrolu subjektů údajů. Obecné nařízení o ochraně osobních údajů předepisuje jako obecné pravidlo, že pokud subjekt údajů nemá žádnou skutečnou volbu, cítí se být nucen k souhlasu, nebo neposkytne-li souhlas, utrpí negativní důsledky, pak souhlas nebude platný¹². Je-li souhlas nevyjednatelnou součástí podmínek, předpokládá se, že

⁹ Ve směrnici 95/46/ES byl souhlas definován jako „*jakýkoli svobodný, výslovný a vědomý projev vůle, kterým subjekt údajů dává své svolení k tomu, aby osobní údaje, které se jej týkají, byly předmětem zpracování*“, jenž subjekt údajů „*nezpochybnitelně udělil*“, aby mohlo být zpracování osobních údajů oprávněné (čl. 7 písm. a) směrnice 95/46/ES). Pro příklady vhodnosti souhlasu jako právního základu viz stanovisko skupiny WP29 č. 15/2011 o definici souhlasu (WP 187). V tomto stanovisku poskytla skupina WP29 pokyny pro rozlišení případů, kdy je odpovídajícím právním základem souhlas, od těch, kdy postačí opírat se o důvod oprávněného zájmu (případně s možností odmítnout) nebo kdy by se doporučoval smluvní vztah. Viz rovněž stanovisko skupiny WP29 č. 06/2014, bod III.1.2, s. 14 a následující. Výslovný souhlas je rovněž jednou z výjimek ze zákazu zpracovávání zvláštních kategorií údajů: Viz článek 9 obecného nařízení o ochraně osobních údajů.

¹⁰ Pro pokyny týkající se probíhajících činností zpracování založené na souhlasu podle směrnice 95/46/ES viz kapitola 7 tohoto dokumentu a 171. bod odůvodnění obecného nařízení o ochraně osobních údajů.

¹¹ Pracovní skupina zřízená podle článku 29 zkoumala v několika stanoviscích omezení souhlasu v situacích, kdy nemůže být poskytnut svobodně. Bylo tomu tak zejména v jejím stanovisku č. 15/2011 o definici souhlasu (WP 187), v pracovním dokumentu o zpracování osobních údajů týkajících se zdraví v elektronických zdravotních záznamech (WP 131), ve stanovisku č. 8/2001 o zpracování osobních údajů v souvislosti se zaměstnáním (WP48) a v druhém stanovisku č. 4/2009 o zpracování údajů Světovou antidopingovou agenturou (WADA) (International Standard for the Protection of Privacy and Personal Information, on related provisions of the WADA Code and on other privacy issues in the context of the fight against doping in sport by WADA and (national) anti-doping organizations (Mezinárodní norma pro ochranu soukromí a osobních údajů, o souvisejících ustanoveních kodexu Světové antidopingové agentury a jiných otázkách ochrany soukromí v souvislosti s bojem Světové antidopingové agentury a (vnitrostátních) antidopingových organizací proti dopingů ve sportu) (WP 162)).

¹² Viz stanovisko č. 15/2011 o definici souhlasu (WP187), s. 12.

nebyl poskytnut svobodně. Podobně nebude souhlas považován za svobodný, pokud subjekt údajů nemůže svůj souhlas odmítnout nebo odvolat, aniž by byl poškozen¹³. Obecné nařízení o ochraně osobních údajů bere rovněž v úvahu koncept nerovnováhy mezi správcem a subjektem údajů.

Při posuzování toho, zda je souhlas svobodný, by se rovněž měla vzít v úvahu specifická situace podmínění smluv nebo poskytnutí služby souhlasem, jak je popsáno v čl. 7 odst. 4. V ustanovení čl. 7 odst. 4 byl pojat nevyčerpávajícím způsobem za pomoci slov „mimo jiné“, což znamená, že může existovat řada jiných situací, které spadají do působnosti tohoto ustanovení. Obecně řečeno, každý prvek nevhodného tlaku nebo vlivu na subjekt údajů (jenž se může projevovat mnoha různými způsoby), který subjektu údajů brání ve výkonu jeho svobodné vůle, učiní souhlas neplatným.

[Příklad 1]

Mobilní aplikace pro úpravu fotografií požaduje od svých uživatelů, aby měli pro využívání jejích služeb aktivovanou svoji lokalizaci GPS. Aplikace rovněž uživatele informuje, že shromážděné údaje bude používat pro účely behaviorálně cílené reklamy. Ani určení zeměpisné polohy, ani behaviorálně cílená reklama on-line nejsou pro poskytování služby pro úpravu fotografií nezbytné a překračují rámec provedení hlavní poskytované služby. Jelikož uživatelé nemohou aplikaci používat, aniž by poskytli souhlas s těmito účely, nelze souhlas považovat za svobodně poskytnutý.

3.1.1 Nerovnováha síly

Ustanovení 43. bodu odůvodnění¹⁴ jasně uvádí, že je nepravděpodobné, že by **orgány veřejné moci** mohly spoléhat na souhlas se zpracováním, neboť kdykoli je správcem orgán veřejné moci, bývá ve vztahu mezi správcem a subjektem údajů zřejmá nerovnováha síly. Ve většině případů je rovněž jasné, že subjekt údajů nebude mít žádné reálné alternativy k přijetí (podmínek) zpracování daného správce. Skupina WP29 se domnívá, že existují jiné zákonné základy, jež jsou pro činnost orgánů veřejné moci v zásadě vhodnější¹⁵.

Aniž jsou dotčeny tyto obecné úvahy, není využití souhlasu jako právního základu pro zpracování údajů orgány veřejné moci podle právního rámce obecného nařízení o ochraně osobních údajů zcela vyloučeno. Následující příklady ukazují, že využití souhlasu může být za určitých okolností vhodné.

[Příklad 2] Místní obecní správa plánuje práce na údržbě silnic. Jelikož mohou práce na silnici po dlouhou dobu narušovat dopravu, obecní správa nabízí svým občanům možnost přihlásit se na e-mailový seznam, aby jim byly zaslány aktualizace o průběhu prací a očekávaných zpožděních. Obecní správa objasní, že účast není povinná, a požádá o souhlas s použitím e-mailových adres k tomuto (výlučnému) účelu. Občané, kteří souhlas nedají, nepřijdou o žádnou hlavní službu obecní správy ani o výkon žádného práva, takže mohou poskytnout

¹³ Viz 42. a 43. bod odůvodnění obecného nařízení o ochraně osobních údajů a stanovisko skupiny WP29 č. 15/2011 o definici souhlasu, přijaté 13. července 2011, (WP 187), s. 12.

¹⁴ Ustanovení 43. bodu odůvodnění obecného nařízení o ochraně osobních údajů uvádí: „*S cílem zajistit, aby byl souhlas svobodný, by vyjádření souhlasu nemělo představovat platný právní důvod pro zpracování osobních údajů ve zvláštním případě, kdy mezi subjektem údajů a správcem existuje jasná nerovnováha, zejména pokud je správce orgánem veřejné moci, a je tedy nepravděpodobné, že za všech okolností této konkrétní situace byl souhlas udělen svobodně. (...)*“

¹⁵ Viz článek 6 obecného nařízení o ochraně osobních údajů, zejména odst. 1 písm. c) a e).

nebo odmítnout svůj souhlas s tímto využitím údajů svobodně. Všechny informace o silničních pracích budou dostupné též na internetových stránkách obce.

[Příklad 3] Osoba, která je vlastníkem pozemků, potřebuje určitá povolení jak od své místní obecní správy, tak od oblastní správy, pod kterou obec spadá. Oba veřejné subjekty požadují pro vydání svých povolení stejné informace, ale nemají vzájemně přístup do svých databází. Oba proto žádají o stejné informace a majitelka pozemků zasílá své údaje oběma veřejným subjektům. Obecní a oblastní správní orgán ji žádají o souhlas se sloučením souborů s cílem předejít zdvojení postupů a korespondence. Oba veřejné subjekty podají ujištění, že je to nepovinné a že žádosti o povolení budou nadále zpracovávány odděleně, rozhodne-li se se sloučením svých údajů nesouhlasit. Majitelka pozemků může orgánům veřejné moci poskytnout souhlas za účelem sloučení souborů svobodně.

[Příklad 4] Veřejná škola žádá studenty o souhlas s použitím jejich fotografií v tištěném studentském časopise. Souhlas v těchto situacích by byl skutečnou volbou, pouze pokud studentům nebude odepřeno vzdělávání nebo služby a mohou použití dotčených fotografií odmítnout, aniž by tím došli jakékoli újmy¹⁶.

K nerovnováze síly dochází rovněž v souvislosti se **zaměstnáním**¹⁷. Vzhledem k závislosti, jež vyplývá ze vztahu zaměstnavatel/zaměstnanec, je nepravděpodobné, že subjekt údajů může svému zaměstnavateli odmítnout souhlas se zpracováním údajů, aniž by v důsledku odmítnutí zažil strach nebo skutečné riziko negativních dopadů. Je nepravděpodobné, že by zaměstnanec byl schopen svobodně odpovédět na žádost svého zaměstnavatele o souhlas například s aktivací systémů monitorování, jako je kamerové sledování na pracovišti, nebo s vyplněním formulářů pro hodnocení, aniž by cítil jakýkoli tlak na to, aby souhlasil¹⁸. Skupina WP29 proto považuje za problematické, aby zaměstnavatelé zpracovávali osobní údaje současných nebo budoucích zaměstnanců na základě souhlasu, neboť je nepravděpodobné, že bude poskytnut svobodně. Pro většinu takových případů zpracování údajů na pracovišti nemůže být právním základem souhlas zaměstnanců a ani by jím neměl být (čl. 6 odst. 1 písm. a)) vzhledem k povaze vztahu mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem¹⁹.

To však neznamená, že zaměstnavatelé nemohou nikdy souhlas využít jako právní základ pro zpracování. Mohou vzniknout situace, kdy zaměstnavatel může prokázat, že souhlas je skutečně poskytnut svobodně. Vzhledem k nerovnováze síly mezi zaměstnavatelem a jeho zaměstnanci mohou zaměstnanci poskytnout svobodný souhlas pouze za výjimečných okolností, kdy to, zda souhlas poskytnou, nebo neposkytnou, nebude mít vůbec žádné nepříznivé následky²⁰.

[Příklad 5]

Filmový štáb bude natáčet film v určité části kanceláře. Zaměstnavatel žádá o souhlas s natáčením všechny zaměstnance, kteří v tomto prostoru pracují, neboť se mohou na pozadí videa objevit. Ti, kteří si nepřejí být

¹⁶ Pro účely tohoto příkladu znamená „veřejná škola“ veřejně financovanou školu nebo jakékoli vzdělávací zařízení, které lze považovat za orgán nebo subjekt veřejného sektoru podle vnitrostátních právních předpisů.

¹⁷ Viz rovněž článek 88 obecného nařízení o ochraně osobních údajů, kde je zdůrazněna potřeba ochrany specifických zájmů zaměstnanců a vytvořena možnost odchylek v právních předpisech členských států. Viz rovněž 155. bod odůvodnění.

¹⁸ Viz stanovisko č. 15/2011 o definici souhlasu (WP 187), s. 12–14, stanovisko č. 8/2001 o zpracování osobních údajů v souvislosti se zaměstnáním (WP 48), kapitola 10, pracovní dokument o sledování elektronické komunikace na pracovišti (WP 55), bod 4.2, a stanovisko č. 2/2017 o zpracování údajů na pracovišti (WP 249), bod 6.2.

¹⁹ Viz stanovisko č. 2/2017 o zpracování údajů na pracovišti, s. 6–7.

²⁰ Viz rovněž stanovisko č. 2/2017 o zpracování údajů na pracovišti (WP249), bod 6.2.

natáčení, nejsou žádným způsobem sankcionováni, ale namísto toho jsou jim po dobu trvání natáčení poskytnuty rovnocenné pracovní stoly jinde v budově.

Nerovnováha síly se neomezuje na orgány veřejné moci a zaměstnavatele, může k nim docházet i v jiných situacích. Jak skupina WP29 zdůraznila v několika stanoviscích, souhlas může být platný pouze tehdy, pokud je subjekt údajů schopen uskutečnit skutečnou volbu a neexistuje riziko podvodu, zastrašování, nátlaku nebo významných negativních důsledků (např. značných dodatečných nákladů) v případě neposkytnutí souhlasu. Souhlas nebude svobodný v případech, kdy existuje jakýkoli prvek nucení, tlaku nebo nemožnosti výkonu svobodné vůle.

3.1.2 Podmíněnost

Pro posouzení toho, zda je souhlas poskytnut svobodně, hraje významnou úlohu čl. 7 odst. 4 obecného nařízení o ochraně osobních údajů²¹.

Z čl. 7 odst. 4 obecného nařízení o ochraně osobních údajů mimo jiné vyplývá, že situace „svazování“ souhlasu s přijetím podmínek nebo „vázání“ poskytnutí smlouvy nebo služby na žádost o souhlas se zpracováním osobních údajů, jež nejsou nezbytné pro plnění smlouvy nebo poskytnutí služby, je považována za vysoce nežádoucí. Je-li souhlas poskytnut za takové situace, nepovažuje se za svobodný (43. bod odůvodnění). Ustanovení čl. 7 odst. 4 se snaží zajistit, aby účel zpracování osobních údajů nebyl skrytý ani svázaný s poskytnutím smlouvy nebo služby, pro kterou nejsou tyto osobní údaje nezbytné. Obecné nařízení o ochraně osobních údajů tím zajišťuje, aby se zpracování osobních údajů, pro které se žádá o souhlas, nemohlo přímo či nepřímo stát protiplněním smlouvy. Oba tyto zákonné základy pro zákonné zpracování osobních údajů, tj. souhlas a smlouva, nemohou být sloučeny a jejich hranice rozostřeny.

Nátlak na souhlas s využitím osobních údajů ve větší míře, než je nezbytně nutné, omezuje možnosti volby subjektu údajů a brání svobodnému souhlasu. Jelikož cílem právních předpisů na ochranu údajů je ochrana základních práv, je kontrola jednotlivce nad jeho osobními údaji zásadní a existuje silný předpoklad, že souhlas se zpracováním osobních údajů, které není nezbytné, nelze považovat za povinnou protihodnotu výměnou za plnění smlouvy nebo poskytnutí služby.

Proto kdykoli správce žádost o souhlas váže na plnění smlouvy, subjekt údajů, který nechce své osobní údaje zpřístupnit správci ke zpracování, podstupuje riziko, že mu budou odeprény služby, o které žádal.

Pro posouzení toho, zda k takové situaci svazování nebo vázání dochází, je důležité určit, jaký je rozsah působnosti smlouvy a které údaje by byly pro plnění dané smlouvy nezbytné.

²¹ Čl. 7 odst. 4 obecného nařízení o ochraně osobních údajů: „Při posuzování toho, zda je souhlas svobodný, musí být důsledně zohledněna skutečnost, zda je mimo jiné plnění smlouvy, včetně poskytnutí služby, podmíněno souhlasem se zpracováním osobních údajů, které není pro plnění dané smlouvy nutné.“ Viz rovněž 43. bod odůvodnění obecného nařízení o ochraně osobních údajů, který uvádí: „[...] Lze předpokládat, že souhlas není svobodný, není-li možné vyjádřit samostatný souhlas s jednotlivými operacemi zpracování osobních údajů, i když je to v daném případě vhodné, nebo je-li plnění smlouvy, včetně poskytnutí služby učiněno závislým na souhlasu, i když to není pro toto plnění nezbytné.“

Podle stanoviska skupiny WP29 č. 6/2014 je termín „nezbytné pro plnění smlouvy“ nutné vykládat striktně. Zpracování musí být nezbytné pro plnění smlouvy s každým jednotlivým subjektem údajů. To může zahrnovat například zpracování adresy subjektu údajů, aby zboží zakoupené on-line mohlo být doručeno, nebo zpracování údajů kreditní karty za účelem umožnění platby. V souvislosti se zaměstnáním může tento důvod umožňovat například zpracování informací o platu a údajů o bankovním účtu, aby mohly být vyplaceny mzdy²². Musí existovat přímé a objektivní spojení mezi zpracováním údajů a účelem plnění smlouvy.

Pokud správce usiluje o zpracování osobních údajů, které skutečně jsou nezbytné pro plnění smlouvy, pak není odpovídajícím právním základem souhlas²³.

Čl. 7 odst. 4 je relevantní, pouze když požadované údaje **nejsou** nezbytné pro plnění smlouvy, (včetně poskytnutí služby) a plnění dané smlouvy je podmíněno získáním těchto údajů na základě souhlasu. Pokud naopak zpracování **je** nezbytné pro plnění smlouvy (včetně poskytnutí služby), čl. 7 odst. 4 se nepoužije.

[Příklad 6]

Banka žádá zákazníky o souhlas, aby umožnila třetím stranám využívat jejich platebních údajů pro účely přímého marketingu. Tato činnost zpracování není nezbytná pro plnění smlouvy se zákazníkem a poskytování běžných služeb bankovního účtu. Pokud by zákazníkovo odmítnutí souhlasit s tímto účelem zpracování vedlo k odepření bankovních služeb, uzavření bankovního účtu nebo – v závislosti na případě – zvýšení poplatku, souhlas nemůže být poskytnut svobodně.

Rozhodnutí normotvůrce zdůraznit mimo jiné podmíněnost jako předpoklad nedostatečné svobody souhlasu dokládá, že výskyt podmíněnosti musí být pečlivě zkoumán. Výraz „důsledně zohledněna“ v čl. 7 odst. 4 naznačuje, že pokud je smlouva (jež by mohla zahrnovat poskytnutí služby) svázána se žádostí o souhlas se zpracováním osobních údajů, musí být správce obzvláště obezřetný.

Jelikož formulace čl. 7 odst. 4 není vykládána absolutním způsobem, mohl by existovat velmi omezený prostor pro případy, kdy by tato podmíněnost nečinila souhlas neplatným. Avšak slova „lze předpokládat“ ve 43. bodě odůvodnění jasně naznačují, že takové případy budou velmi výjimečné.

Důkazní břemeno v čl. 7 odst. 4 je v každém případě na straně správce²⁴. Toto konkrétní pravidlo odráží obecnou zásadu odpovědnosti, která se uplatňuje v celém obecném nařízení o ochraně osobních údajů. Uplatní-li se však čl. 7 odst. 4, bude pro správce obtížnější prokázat, že subjekt údajů udělil souhlas svobodně²⁵.

²² Pro více informací a příkladů viz stanovisko č. 06/2014 o pojmu oprávněný zájem správce údajů podle článku 7 směrnice 95/46/ES, které skupina WP29 přijala dne 9. dubna 2014, s. 16–17 (WP 217).

²³ Odpovídajícím právním základem by v tomto případě mohl být čl. 6 odst. 1 písm. b) (smlouva).

²⁴ Viz rovněž čl. 7 odst. 1 obecného nařízení o ochraně osobních údajů, který uvádí, že správce musí doložit, že souhlas subjektu údajů byl poskytnut svobodně.

²⁵ Úvod tohoto odstavce je do určité míry kodifikací stávajících pokynů skupiny WP29. Jak je popsáno ve stanovisku č. 15/2011, je-li subjekt údajů v situaci závislosti na správci údajů vzhledem k povaze vztahu nebo ke zvláštním okolnostem, může existovat silný předpoklad, že svoboda souhlasu je v takových souvislostech (např. v zaměstnaneckém poměru nebo pokud shromažďování údajů provádí orgán veřejné moci) omezena. Při uplatnění čl. 7

To, že jeho organizace nabízí subjektům údajů skutečnou volbu, by správce mohl tvrdit tehdy, pokud by si subjekty údajů mohly vybrat na jedné straně mezi službou, která zahrnuje souhlas s využitím osobních údajů pro další účely, a rovnocennou službou nabízenou stejným správcem, která nezahrnuje souhlas s využitím osobních údajů pro další účely, na straně druhé. Pokud existuje možnost, že daný správce bude plnit smlouvu nebo dodá smluvně sjednanou službu bez souhlasu s jiným nebo dalším využitím dotčených údajů, znamená to, že již nejde o podmíněnou službu. Obě služby však musí být skutečně rovnocenné.

Skupina WP29 se domnívá, že souhlas nelze považovat za svobodně poskytnutý, pokud správce tvrdí, že existuje volba mezi jeho službou, která zahrnuje souhlas s použitím osobních údajů pro další účely, na straně jedné a rovnocennou službou nabízenou jiným správcem na straně druhé. V takovém případě by svoboda volby závisela na tom, co činí jiní účastníci trhu a zda by jednotlivý subjekt údajů považoval služby jiného správce za skutečně rovnocenné. Navíc by z toho vyplývala povinnost správců sledovat vývoj na trhu, aby zajistili zachování platnosti souhlasu se svými činnostmi zpracování údajů, neboť konkurent může později svou službu změnit. Použití tohoto argumentu tudíž znamená, že daný souhlas není v souladu s obecným nařízením o ochraně osobních údajů.

3.1.3 Granularita

Služba může zahrnovat několikero zpracování pro vícero účelů. V takových případech by subjekty údajů měly mít možnost si svobodně zvolit, který účel přijmou, a neměly by muset souhlasit se souborem účelů zpracování. V daném případě může být podle obecného nařízení o ochraně osobních údajů pro zahájení nabízení služby opodstatněno několik souhlasů.

Ustanovení 43. bodu odůvodnění objasňuje, že lze předpokládat, že souhlas není svobodný, pokud proces/postup pro získání souhlasu neumožňuje subjektům údajů vyjádřit samostatný souhlas s jednotlivými operacemi zpracování osobních údajů (např. pouze pro některé operace zpracování, a pro jiné nikoli), i když je to v daném případě vhodné. Ustanovení 32. bodu odůvodnění uvádí: „*Souhlas by se měl vztahovat na veškeré činnosti zpracování prováděné pro stejný účel nebo stejné účely. Jestliže má zpracování několik účelů, měl by být souhlas udělen pro všechny.*“

Pokud správce sloučil několik účelů zpracování a nepokusil se získat samostatný souhlas pro každý účel, není souhlas dostatečně svobodný. Tato granularita úzce souvisí s potřebou, aby byl souhlas konkrétní, jak se uvádí v oddíle 3.2 níže. Provádí-li se zpracování údajů pro několik účelů, způsob, jak dodržet podmínky pro platný souhlas, spočívá v granularitě, tj. oddělení dotčených účelů a získání souhlasu pro každý účel.

[Příklad 7]

V rámci jedné žádosti o souhlas žádá maloobchodník své zákazníky o souhlas s využitím jejich údajů, aby jim zaslal marketingové zprávy e-mailem a zároveň aby tyto údaje mohl sdílet s jinými společnostmi v rámci své

odst. 4 bude pro správce obtížnější prokázat, že subjekt údajů udělil souhlas svobodně. Viz: stanovisko č. 15/2011 o definici souhlasu (WP 187) s. 12–17.

skupiny. Tento souhlas není strukturovaný, neboť neexistují žádné samostatné souhlasy pro tyto dva samostatné účely, souhlas proto nebude platný. V tomto případě by měl být získán zvláštní souhlas s tím, že kontaktní údaje budou zasílány obchodním partnerům. Tento zvláštní souhlas bude považován za platný pro každého partnera (viz rovněž bod 3.3.1), jehož totožnost byla subjektu údajů poskytnuta v okamžiku získávání jeho souhlasu, pokud je jim zasílán za stejným účelem (v tomto příkladu: marketingový účel).

3.1.4 Újma

Správce musí prokázat, že je možné bez újmy souhlas odmítnout nebo odvolat (42. bod odůvodnění). Správce musí například prokázat, že odvolání souhlasu nevede k žádným nákladům pro subjekt údajů, a tudíž k žádné jasné nevýhodě pro ty, kteří souhlas odvolají.

Jinými příklady újmy jsou nepravdivé údaje, zastrasování, nátlak nebo vážné negativní důsledky, pokud subjekt údajů souhlas neposkytne. Správce by měl být schopen prokázat, že subjekt údajů měl svobodnou neboli skutečnou volbu, zda souhlasit, a že bylo možné souhlas bez újmy odvolat.

Je-li správce schopen prokázat, že služba zahrnuje možnost odvolat souhlas bez jakýchkoliv negativních důsledků, např. aniž by provádění služby bylo zhoršeno k újmě uživatele, může to sloužit k prokázání, že souhlas byl poskytnut svobodně. Obecné nařízení o ochraně osobních údajů nebrání všem pobídkám, ale důkazní břemeno prokázat, že souhlas byl za všech okolností přesto poskytnut svobodně, by nesl správce.

[Příklad 8]

Při stažení lifestyleové mobilní aplikace žádá aplikace o souhlas s přístupem k akcelerometru telefonu. To není pro práci aplikace nezbytné, ale je to užitečné pro správce, který se chce dozvědět více o pohybu a úrovni činnosti svých uživatelů. Když uživatelka později tento souhlas zruší, zjistí, že aplikace nyní pracuje pouze v omezené míře. To je příklad újmy ve smyslu 42. bodu odůvodnění, což znamená, že souhlas nebyl nikdy platně získán (a správce proto musí vymazat všechny osobní údaje o pohybu uživatele shromažďované tímto způsobem).

[Příklad 9]

Subjekt údajů se přihlásí k odběru informačního zpravodaje maloobchodníka s módním zbožím s obecnými slevami. Maloobchodník žádá subjekt údajů o souhlas se shromažďováním dalších údajů o nákupních preferencích, aby přizpůsobil nabídku jeho preferencím na základě historie nákupů nebo dotazníku, jehož vyplnění je dobrovolné. Když subjekt údajů později souhlas zruší, obdrží opět nepersonalizované slevy módního zboží. To újmu nepředstavuje, neboť uživatel přišel pouze o přípustnou pobídku.

[Příklad: 10]

Módní časopis umožňuje čtenářům možnost nákupu nových líčidel před jejich oficiálním uvedením na trh. Líčidla budou zakrátko zpřístupněna k prodeji, ale čtenáři tohoto časopisu mají možnost si tyto výrobky exkluzivně předem prohlédnout. Aby mohli této výhody využít, musí poskytnout svou poštovní adresu a souhlasit s přihlášením do distribučního seznamu časopisu. Poštovní adresa je nezbytná pro zaslání výrobků a distribuční seznam se používá v průběhu roku pro zaslání obchodních nabídek na výrobky jako kosmetika nebo trička.

Společnost vysvětluje, že údaje v distribučním seznamu bude používat k zasílání zboží a reklamních letáků pouze samotný časopis a nebudou sdíleny s žádnou jinou organizací.

Pokud čtenář nechce sdílet k tomuto účelu svou adresu, nedochází k žádné újmě, neboť výrobky mu budou dostupné v každém případě.

3.2 Konkrétní

Ustanovení I. 6 odst. 1 písm. a) potvrzuje, že souhlas subjektu údajů musí být udělen pro „jeden či více konkrétních“ účelů a že subjekt údajů má možnost volby ve vztahu ke každému z nich²⁶. Cílem požadavku, aby souhlas byl „konkrétní“, je zajistit určitou míru kontroly uživatele a transparentnost pro subjekt údajů. Tento požadavek nebyl obecným nařízením o ochraně osobních údajů změněn a zůstává úzce spojen s požadavkem na „informovaný“ souhlas. Zároveň musí být pro získání „svobodného“ souhlasu vykládán v souladu s požadavkem na „granularitu“²⁷. Souhrnně řečeno, aby správce splnil požadavek prvku „konkrétní“, musí zajistit:

- i) upřesnění účelu jako ochranu proti rozšíření o neplánované funkce;
- ii) granularitu v žádostech o souhlas; a
- iii) jasné oddělení informací týkajících se získání souhlasu pro činnosti zpracování údajů od informací o jiných záležitostech.

K bodu i): Podle čl. 5 odst. 1 písm. b) obecného nařízení o ochraně osobních údajů získání platného souhlasu vždy předchází určení konkrétního, výslovně vyjádřeného a legitimního účelu zamýšlené činnosti zpracování²⁸. Potřeba konkrétního souhlasu v kombinaci s konceptem účelového omezení podle čl. 5 odst. 1 písm. b) funguje jako ochrana proti postupnému rozšiřování nebo rozmělnění účelů, pro které jsou údaje zpracovávány, poté, co subjekt údajů souhlasil s počátečním shromažďováním údajů. Tento jev, rovněž známý jako rozšíření o neplánované funkce, je pro subjekty údajů rizikem, neboť může vést k nepředpokládanému využití osobních údajů správcem nebo třetími stranami a ke ztrátě kontroly ze strany subjektu údajů.

Opírá-li se správce o čl. 6 odst. 1 písm. a), musí subjekty údajů vždy poskytnout souhlas s konkrétním účelem zpracování²⁹. V souladu s konceptem *účelového omezení*, čl. 5 odst. 1 písm. b) a 32. bodem odůvodnění se souhlas může vztahovat na různé operace, pokud tyto operace slouží ke stejnému účelu. Konkrétní souhlas lze samozřejmě získat pouze tehdy, když jsou subjekty údajů konkrétně informovány o zamýšlených účelech využití údajů, které se jich týkají.

Bez ohledu na ustanovení o slučitelnosti účelů musí být souhlas udělen konkrétně pro daný účel. Subjekty údajů tak svůj souhlas poskytnou s tím, že mají kontrolu a jejich údaje budou zpracovávány pouze pro tyto stanovené účely. Pokud správce zpracovává údaje na základě souhlasu a chce je zpracovávat také pro jiný účel, dotyčný správce musí požádat o další souhlas pro tento jiný účel, neexistuje-li jiný právní základ, který odráží situaci lépe.

[Příklad 11] Kabelová televizní síť shromažďuje osobní údaje účastníků na základě jejich souhlasu, aby jim předkládala personalizované návrhy na nové filmy, o které by mohli mít na základě svých sledovacích návyků zájem. Po krátké době se televizní síť rozhodne, že by ráda umožnila třetím stranám zasílat (nebo zobrazovat)

²⁶ Další pokyny pro určení „účelů“ lze nalézt ve stanovisku č. 3/2013 o účelovém omezení (WP 203).

²⁷ Ve 43. bodě odůvodnění obecného nařízení o ochraně osobních údajů se uvádí, že bude zapotřebí samostatný souhlas s jednotlivými operacemi zpracování, kdykoli je to vhodné. Měly by být poskytovány strukturované možnosti souhlasu, aby subjektům údajů umožňovaly souhlasit odděleně se samostatnými účely.

²⁸ Viz stanovisko WP29 č. 3/2013 o účelovém omezení (WP 203), s. 16: „Z těchto důvodů účel, který je neurčitý nebo obecný, jako například „zlepšení uživatelské zkušenosti“, „účely marketingu“, „účely bezpečnosti informačních technologií“ nebo „budoucí výzkum“ obvykle – bez dalších podrobností – neplní kritérium „konkrétnosti“.“

²⁹ To je v souladu se stanoviskem skupiny WP29 č. 15/2011 o definici souhlasu (WP 187), například na s. 17.

cílenou reklamu na základě sledovacích návyků účastníků. Vzhledem k tomuto novému účelu je nutný nový souhlas.

K bodu ii): Mechanismy souhlasu musí být strukturovány, nejen aby splňovaly požadavek na „svobodný“ souhlas, ale také, aby splňovaly prvek „konkrétnosti“. To znamená, že správce, který žádá o souhlas pro různé účely, by měl poskytnout samostatnou volbu každý účel, aby uživatelům umožnil udělit konkrétní souhlas pro konkrétní účely.

K bodu iii): Správci by měli poskytnout s každou samostatnou žádostí o souhlas konkrétní informace o údajích, jež jsou zpracovávány pro každý účel, aby subjekty údajů upozornili na dopad různých možností, které mají. To subjektům údajů umožňuje udělit konkrétní souhlas. Tato otázka se překrývá s požadavkem, aby správci poskytovali jednoznačné informace, jak je uvedeno v bodě 3.3 níže.

3.3 Informovaný

Obecné nařízení o ochraně osobních údajů posiluje požadavek, že souhlas musí být informovaný. Na základě článku 5 obecného nařízení o ochraně osobních údajů je požadavek na transparentnost jednou ze základních zásad, která úzce souvisí se zásadami korektnosti a zákonnosti. Poskytnutí informací subjektům údajů před získáním jejich souhlasu je zásadní, aby jim bylo umožněno přijmout informovaná rozhodnutí, chápat, s čím souhlasí, a například vykonávat své právo souhlas odvolat. Pokud správce přístupné informace neposkytne, kontrola uživatele je pouze iluzorní a souhlas bude neplatným základem pro zpracování.

Důsledkem nesplnění požadavků na informovaný souhlas je, že souhlas bude neplatný a správce může porušovat článek 6 obecného nařízení o ochraně osobních údajů.

3.3.1 Minimální požadavky na obsah, aby souhlas byl „informovaný“

Aby souhlas byl informovaný, je nezbytné subjekt údajů informovat o určitých prvcích, jež jsou pro provedení volby zásadní. Skupina WP29 je proto toho názoru, že pro získání platného souhlasu jsou nutné přinejmenším tyto informace:

- i) totožnost správce;³⁰
- ii) účel každé operace zpracování, pro kterou je souhlas požadován³¹;
- iii) jaké údaje (typy údajů) budou shromažďovány a používány;³²
- iv) existence práva souhlas odvolat³³;
- v) případně informace o využití údajů pro automatizované rozhodování v souladu s čl. 22 odst. 2 písm. c)³⁴; a

³⁰ Viz rovněž 42. bod odůvodnění obecného nařízení o ochraně osobních údajů. „[...] Aby se zajistilo, že souhlas bude informovaný, měl by subjekt údajů znát alespoň totožnost správce a účely zpracování, k nimž jsou jeho osobní údaje určeny.[...]“

³¹ Opět viz 42. bod odůvodnění obecného nařízení o ochraně osobních údajů.

³² Viz rovněž stanovisko skupiny WP29 č. 15/2011 o definici souhlasu (WP 187) s. 19–20.

³³ Viz čl. 7 odst. 3 obecného nařízení o ochraně osobních údajů.

³⁴ Viz rovněž pokyny skupiny WP29 pro automatizované individuální rozhodování a profilování pro účely obecného nařízení o ochraně osobních údajů (WP251), bod IV.B, s. 20 a další.

- vi) o možných rizicích předávání údajů v důsledku absence rozhodnutí o odpovídající ochraně a vhodných záruk, jak je popsáno v článku 46³⁵.

Ohledně bodů i) a iii) skupina WP29 konstatuje, že v případě, kdy má požadovaný souhlas použit několik (společných) správců nebo pokud údaje mají být převedeny na jiné správce, kteří chtějí využít původní souhlas, nebo jimi mají být zpracovávány, měly by všechny tyto organizace být uvedeny svým názvem. Zpracovatelé nemusí být v rámci požadavků na souhlas vyjmenováni, ačkoli pro splnění článků 13 a 14 obecného nařízení o ochraně osobních údajů budou správci muset poskytovat úplný seznam příjemců nebo kategorií příjemců, včetně zpracovatelů. Závěrem lze říci, že skupina WP29 konstatuje, že v závislosti na okolnostech a souvislostech případu mohou být potřebné další informace, aby subjektu údajů umožnily skutečně porozumět daným operacím zpracování.

3.3.2 Jak poskytovat informace

Obecné nařízení o ochraně osobních údajů nepředepisuje formu ani podobu, ve které musí být informace poskytnuty, aby splnily požadavek na informovaný souhlas. To znamená, že platné informace je možné předkládat různými způsoby, například jako písemná či ústní prohlášení nebo hlasové zprávy či videozprávy. Obecné nařízení o ochraně osobních údajů však zavádí několik požadavků na informovaný souhlas, především v čl. 7 odst. 2 a ve 32. bodě odůvodnění. To vede k větší jasnosti a dostupnosti informací.

Žádají-li správci o souhlas, měli by zajistit, aby vždy užívali jasného a jednoduchého jazyka. To znamená, že zpráva by měla být snadno srozumitelná pro průměrnou osobu, a nejen pro právníky. Správci nemohou používat dlouhá prohlášení o ochraně osobních údajů, jež jsou obtížně pochopitelná, nebo prohlášení plná právního žargonu. Souhlas musí být jasný a odlišitelný od jiných záležitostí a poskytnutý ve srozumitelném a snadno přístupném znění. Tento požadavek v podstatě znamená, že informace významné pro informované rozhodování, zda souhlas udělit, či nikoli, nesmí být skryté v obecných podmínkách³⁶.

Správce musí zajistit, aby byl souhlas poskytnut na základě informací, jež subjektům údajů umožňují snadno rozpoznat, kdo je správce, a pochopit, s čím souhlasí. Správce musí jasně popsat účel zpracování údajů, pro které se o souhlas žádá³⁷.

Jiné konkrétní pokyny ohledně dostupnosti byly poskytnuty v pokynech skupiny WP29 týkajících se transparentnosti. Má-li být souhlas poskytnut elektronickými prostředky, musí být žádost jasná a stručná. Vhodným způsobem, jak řešit dvojí povinnost být na jedné straně přesný a úplný a na druhé straně srozumitelný, mohou být odstupňované a strukturované informace.

³⁵ Je-li požadován výslovný souhlas, jsou podle čl. 49 odst. 1 písm. a) nutné konkrétní informace o absenci záruk popsané v článku 46. Viz též stanovisko skupiny WP29 č. 15/2011 o definici souhlasu (WP 187) s. 19.

³⁶ Prohlášení o souhlasu musí být jako takové i nazváno. Formulace jako „Je mi známo, že...“ nesplňují požadavek na jasný jazyk.

³⁷ Viz čl. 4 bod 11 a čl. 7 odst. 2 obecného nařízení o ochraně osobních údajů.

Správce musí posoudit, jaký druh příjemce jeho organizaci osobní údaje poskytuje. Pokud například cílová skupina zahrnuje subjekty údajů, jež jsou nezletilé, očekává se od správce, že se ujistí, aby byly informace srozumitelné pro nezletilé osoby³⁸. Jakmile správce určí své příjemce, musí stanovit, jaké informace by měl poskytnout, a následně i to, jak bude tyto informace subjektům údajů předkládat.

Ustanovení čl. 7 odst. 2 se zabývá předem sepsanými písemnými prohlášeními o souhlasu, která se týkají rovněž jiných skutečností. Je-li souhlas požadován v rámci (tištěné) smlouvy, žádost o souhlas by měla být jasně odlišitelná od jiných záležitostí. Pokud tištěná smlouva zahrnuje mnoho aspektů, které s otázkou souhlasu s využitím osobních údajů nesouvisí, měla by otázka souhlasu být řešena způsobem, který se zřetelně odlišuje, nebo v samostatném dokumentu. Obdobně pokud je o souhlas žádáno elektronickými prostředky, musí být podle 32. bodu odůvodnění žádost o souhlas samostatná a odlišená, nemůže to být prostě jen odstavec v rámci podmínek³⁹. V zájmu přizpůsobení pro malé obrazovky nebo v situacích s omezeným prostorem pro informace lze ve vhodných případech zvážit odstupňovaný způsob předkládání informací, aby se zabránilo nadměrnému narušení uživatelské zkušenosti nebo vzhledu výrobku.

Správce, který využívá souhlas subjektu údajů, musí rovněž řešit samostatné informační povinnosti stanovené v člancích 13 a 14, aby dodržel obecné nařízení o ochraně osobních údajů. V praxi mohou soulad s informačními povinnostmi a soulad s požadavkem informovaného souhlasu v mnoha případech vést k integrovanému přístupu. Tento oddíl je však vypracován s tím, že platný „informovaný“ souhlas může existovat, i když nejsou v procesu získávání souhlasu uvedeny všechny prvky článků 13 a/nebo 14 (tyto body by samozřejmě měly být uvedeny na jiných místech, jako je prohlášení společnosti o ochraně údajů). Skupina WP29 vydala samostatné pokyny pro požadavek transparentnosti.

[Příklad 12]

Společnost X je správce, který obdržel stížnosti, že subjektům údajů není jasné, pro jaké účely využití údajů jsou žádány o souhlas. Společnost si uvědomuje potřebu ověřit, zda její informace v žádosti o souhlas jsou pro subjekty údajů srozumitelné. Společnost X pořádá dobrovolné zkušební panely konkrétních kategorií svých zákazníků a předkládá nové aktualizace svých informací pro souhlas těmto zkušebním příjemcům, dříve než je sdělí veřejnosti. Výběr panelu dodržuje zásadu nezávislosti a provádí se na základě standardů, které zajišťují reprezentativní, nestranný výsledek. Účastníci panelu obdrží dotazník a uvedou, jak informacím porozuměli a jak by je ohodnotili z hlediska srozumitelných a relevantních informací. Správce pokračuje v testování, dokud panely neuvedou, že jsou informace srozumitelné. Společnost X vypracuje zprávu o zkoušce a má ji k dispozici pro budoucí použití. Tento příklad ukazuje možný způsob, jak může společnost X prokázat, že subjekty údajů dostávaly jasné informace předtím, než souhlasily se zpracováním osobních údajů společností X.

[Příklad 13]

³⁸ Viz rovněž 58. bod odůvodnění ohledně informací srozumitelných pro děti.

³⁹ Viz rovněž 42. bod odůvodnění a směrnice 93/13/EHS, zejména článek 5 (jasný a srozumitelný jazyk a při pochybnosti se použije výklad, který je pro spotřebitele nejpříznivější) a článek 6 (nezávaznost zneužívajících ujednání, smlouva zůstává pro strany závaznou za stejných podmínek, může-li nadále existovat bez dotyčných zneužívajících ujednání, jinak je celá smlouva neplatná).

Společnost se zabývá zpracováním údajů na základě souhlasu. Společnost používá odstupňované prohlášení o ochraně osobních údajů, jež zahrnuje žádost o souhlas. Společnost uvádí všechny základní údaje o správci a zamýšlených činnostech zpracování údajů⁴⁰. Společnost však v první informační vrstvě prohlášení neuvádí, jak lze kontaktovat jejího inspektora ochrany údajů. Pro účely platného právního základu ve smyslu článku 6 tento správce platný „informovaný“ souhlas získal, i když kontaktní údaje inspektora ochrany údajů nebyly subjektu údajů sděleny (v první informační vrstvě), podle čl. 13 odst. 1 písm. b) nebo čl. 14 odst. 1 písm. b) obecného nařízení o ochraně osobních údajů.

3.4 Jednoznačný projev vůle

Obecné nařízení o ochraně osobních údajů jasně uvádí, že souhlas vyžaduje prohlášení subjektu údajů nebo zjevné potvrzení, což znamená, že musí být vždy poskytnuto aktivním jednáním nebo prohlášením. Musí být zřejmé, že subjekt údajů souhlasil s konkrétním zpracováním.

Čl. 2 písm. h) směrnice 95/46/ES popisuje souhlas jako „projev vůle, kterým subjekt údajů dává své svolení k tomu, aby osobní údaje, které se jej týkají, byly předmětem zpracování“. Čl. 4 bod 11 obecného nařízení o ochraně osobních údajů z této definice vychází tím, že ujasňuje, že platný souhlas vyžaduje *jednoznačný projev vůle prohlášením či jiným zjevným potvrzením*, a to v souladu s předchozími pokyny vydanými skupinou WP29.

„Zjevným potvrzením“ se rozumí, že subjekt údajů musel podniknout úmyslný krok s cílem dát souhlas s konkrétním zpracováním⁴¹. Ustanovení 32. bodu odůvodnění k tomu stanoví další pokyny. Souhlas může být získán pomocí písemného nebo (zaznamenaného) ústního prohlášení, a to též elektronicky.

Asi nejdoslovnějším způsobem, jak splnit kritérium „písemného prohlášení“, je zajistit, aby subjekt údajů napsal správci dopis nebo e-mail, který vysvětluje, s čím přesně souhlasí. To však často není reálné. Písemná prohlášení mohou mít mnoho forem a rozsahů, jež by mohly být v souladu s obecným nařízením o ochraně osobních údajů.

Aniž je dotčeno stávající (vnitrostátní) smluvní právo, souhlas může být získán pomocí zaznamenaného ústního prohlášení, ačkoli před prohlášením o souhlasu musí být náležitě zohledněny informace dostupné subjektu údajů. Využití předem zaškrtnutých políček souhlasu je

⁴⁰ Pověšměte si však, že pokud nejsou totožnost správce ani účel zpracování zjevné z první informační vrstvy odstupňovaného prohlášení o ochraně osobních údajů (a jsou umístěny v dalších dílčích vrstvách), bude pro správce údajů obtížné prokázat, že subjekt údajů udělil informovaný souhlas, pokud nebude schopen dokázat, že se daný subjekt údajů s těmito informacemi seznámil předtím, než souhlas poskytl.

⁴¹ Viz pracovní dokument útvarů Komise, posouzení dopadů, příloha 2, s. 20, a rovněž s. 105–106: „*Jak je zdůrazněno též ve stanovisku přijatém pracovní skupinou zřízenou podle článku 29 o souhlasu, zdá se, že je zásadní ujasnit, že platný souhlas vyžaduje použití mechanismů, jež neponechávají žádné pochybnosti o úmyslu subjektu údajů udělit souhlas, a zároveň objasnit, že v souvislosti s on-line prostředím použití předem nastavených možností, které subjekt údajů musí změnit, aby zpracování odmítl („souhlas založený na mlčení“), samo o sobě nepředstavuje jednoznačný souhlas. To by fyzickým osobám poskytlo více kontroly nad jejich vlastními údaji, kdykoli je zpracování založeno na jejich souhlase. Pokud jde o dopad na správce údajů, nemělo by to zásadní dopad, neboť to pouze ujasňuje a lépe formuluje důsledky současné směrnice ve vztahu k podmínkám pro platný a smysluplný souhlas subjektu údajů. Zejména pokud by „výslovný“ souhlas – nahrazením „jednoznačného“ souhlasu – vyjasnil postupy a kvalitu souhlasu a pokud by nebylo zamýšleno rozšířit případy a situace, ve kterých by (výslovný) souhlas měl být použit jako základ pro zpracování, nepředpokládá se, že by dopad tohoto opatření na správce údajů byl významný.*“

podle obecného nařízení o ochraně osobních údajů neplatné. Mlčení nebo nečinnost na straně subjektu údajů, ani pouhé pokračování v používání služby nelze považovat za aktivní projev volby.

[Příklad 14]

Při instalaci softwaru žádá aplikace subjekt údajů o souhlas s využitím neanonymizovaných chybových zpráv ke zlepšení softwaru. Žádost o souhlas doprovází odstupňované prohlášení o ochraně osobních údajů, které poskytuje nezbytné informace. Uživatel může platně provést „zjevné potvrzení“ souhlasu se zpracováním tím, že sám zaškrtně nepovinné políčko označené „Souhlasím“.

Správce si musí rovněž uvědomit, že souhlas nelze získat v témže kroku jako souhlas se smlouvou nebo přijetí obecných podmínek služby. Paušální přijetí obecných podmínek nelze považovat za zjevné potvrzení souhlasu s využitím osobních údajů. Obecné nařízení o ochraně osobních údajů nepovoluje správcům nabízet předem zaškrtnutá políčka ani konstrukce nesouhlasu, které vyžadují zásah subjektu údajů s cílem souhlasu zabránit (například „políčko pro vyjádření nesouhlasu“)⁴².

Má-li být souhlas poskytnut na základě žádosti podané elektronickými prostředky, žádost o souhlas by neměla *zbytečně* narušit využívání služby, pro kterou je souhlas dáván⁴³. Aktivní zjevné potvrzení, jímž subjekt údajů vyjádří souhlas, může být nezbytné, pokud by méně omezující nebo narušující způsob vedl k nejednoznačnosti. Aby byla žádost účinná, může být tedy nezbytné, aby žádost o souhlas do určité míry přerušila uživatelskou zkušenost.

V rámci požadavků obecného nařízení o ochraně osobních údajů mají však správci možnost vypracovat postup souhlasu, který jejich organizaci vyhovuje. V tomto ohledu mohou být fyzické činy kvalifikovány jako zjevné potvrzení v souladu s obecným nařízením o ochraně osobních údajů.

Správci by měli navrhnout mechanismy souhlasu způsobem, který je subjektům údajů jasný. Správci se musí vyvarovat nejednoznačnosti a musí zajistit, aby projev, kterým se souhlas poskytuje, mohl být odlišen od jiných projevů. Pouhé pokračování v běžném využívání internetových stránek proto není chováním, z něhož lze odvodit projev vůle subjektu údajů udělit svůj souhlas s navrhovaným zpracováním.

[Příklad 15]

Mezi možnosti projevení souhlasu může patřit přejetí prstu po displeji, mávnutí před inteligentní kamerou, otočení chytrého telefonu ve směru pohybu hodinových ručiček nebo pohyb ve tvaru osmičky, ale pouze pokud jsou poskytnuty jasné informace a je zřejmé, že daný pohyb vyjadřuje souhlas s konkrétní žádostí (např. „pokud přejedete prstem po tomto tlačítku doleva, souhlasíte s využitím informace X pro účel Y; pro potvrzení pohyb opakujte“). Správce musí být schopen prokázat, že souhlas byl získán tímto způsobem, a subjekty údajů musí mít možnost souhlas stejně snadno, jako byl udělen, odvolat.

[Příklad 16]

Posouvání směrem dolů internetovými stránkami tlačítkem myši nebo pohybem prstu po displeji požadavek na zjevné potvrzení nesplňuje. Je tomu tak proto, že upozornění na to, že pokračování v posouvání bude znamenat souhlas, může být obtížné rozlišit nebo může být přehlédnuto, když subjekt údajů rychle projíždí velký objem textu, a takový projev není dostatečně jednoznačný.

⁴² Viz čl. 7 odst. 2. Viz rovněž pracovní dokument č. 02/2013 o získání souhlasu pro soubory cookie (WP 208), s. 3–6.

⁴³ Viz 32. bod odůvodnění obecného nařízení o ochraně osobních údajů.

V digitálním kontextu potřebuje osobní údaje pro své fungování mnoho služeb, subjekty údajů tudíž obdrží každý den řadu žádostí o souhlas, které vyžadují reakci v podobě kliknutí a přejetí prstu po displeji. Výsledkem může být určitá míra únavy z klikání: když se uživatelé s mechanismy souhlasu setkávají příliš často, jejich skutečný varovný účinek se zmenšuje.

To vede k tomu, že dotazy na souhlas již nečtou. To představuje pro subjekty údajů obzvláštní riziko, neboť o souhlas se obvykle žádá pro činnosti, jež jsou bez jejich souhlasu v zásadě protiprávní. Obecné nařízení o ochraně osobních údajů správcům ukládá povinnost vymyslet způsoby řešení tohoto problému.

Často uváděným příkladem, jak to v on-line prostředí zajistit, je získat souhlas uživatelů internetu prostřednictvím nastavení jejich prohlížeče. Taková nastavení by měla být vyvinuta v souladu s podmínkami pro platný souhlas v obecném nařízení o ochraně osobních údajů, například, že se souhlas musí být strukturovaný pro každý ze zamýšlených účelů a že informace, jež mají být poskytnuty, by měly uvádět jména/názvy správců.

Souhlas musí být v každém případě vždy získán předtím, než správce zpracovává osobní údaje, pro které je souhlas nutný, zahájí. Skupina WP29 v předchozích stanoviscích soustavně zastávala názor, že souhlas by měl být poskytován před činností zpracování⁴⁴. Ačkoli čl. 4 bod 11 obecného nařízení o ochraně osobních údajů nepředepisuje doslovně, že souhlas musí být poskytnut před činností zpracování, jasně to z něj vyplývá. Úvod čl. 6 odst. 1 a formulace „udělil“ v čl. 6 odst. 1 písm. a) tento výklad podporují. Z článku 6 a 40. bodu odůvodnění logicky vyplývá, že platný právní základ musí být přítomen před zahájením zpracování údajů. Souhlas by proto měl být udělen před činností zpracování. V zásadě může být dostatečně požádat o souhlas subjektu údajů jednou. Správci však musí získat nový a konkrétní souhlas vždy, když se po získání souhlasu účely zpracování údajů změny nebo pokud je zamýšlen další účel.

4. Získání výslovného souhlasu

Výslovný souhlas se vyžaduje v určitých situacích, kdy dochází k závažnému riziku pro ochranu údajů, a kdy je tudíž považována za vhodnou vysoká úroveň kontroly jednotlivce nad osobními údaji. V rámci obecného nařízení o ochraně osobních údajů hraje výslovný souhlas úlohu v článku 9 o zpracování zvláštních kategorií osobních údajů, v ustanoveních o předání osobních údajů do třetích zemí nebo mezinárodním organizacím, jestliže neexistují odpovídající ochranná opatření v článku 49⁴⁵, a v článku 22 o automatizovaném individuálním rozhodování, včetně profilování⁴⁶.

⁴⁴ Skupina WP29 tento názor zastává od vydání stanoviska č. 15/2011 o definici souhlasu (WP 187), s. 30–31.

⁴⁵ Podle čl. 49 odst. 1 písm. a) obecného nařízení o ochraně osobních údajů může výslovný souhlas zrušit zákaz předávání údajů do zemí bez přiměřené úrovně právních předpisů v oblasti ochrany údajů. Viz též pracovní dokument o jednotném výkladu čl. 26 odst. 1 směrnice 95/46/ES ze dne 24. října 1995 (WP 114), s. 11, kde skupina WP29 uvádí, že souhlas je nevhodný pro předávání údajů, k němuž dochází pravidelně nebo průběžně.

⁴⁶ V článku 22 obecného nařízení o ochraně osobních údajů zavádí ustanovení na ochranu subjektů údajů proti rozhodování založeném výhradně na automatizovaném zpracování, včetně profilování. Rozhodnutí provedená na tomto základě jsou povolena za určitých právních podmínek. Souhlas hraje v tomto ochranném mechanismu klíčovou úlohu, jelikož čl. 22 odst. 2 písm. c) obecného nařízení o ochraně osobních údajů objasňuje, že správce může

Obecné nařízení o ochraně osobních údajů předepisuje, že nezbytným předpokladem pro „běžný“ souhlas je „prohlášení či zjevné potvrzení“. Jelikož je požadavek týkající se „běžného“ souhlasu v obecném nařízení o ochraně osobních údajů již pozvednut na vyšší úroveň ve srovnání s požadavkem souhlasu ve směrnici 95/46/ES, je nutné vyjasnit, jaké další úsilí by měl správce vyvinout, aby získal *výslovný souhlas* subjektu údajů v souladu s obecným nařízením o ochraně osobních údajů.

Pojem *výslovný* odkazuje na způsob, jakým je souhlas subjektem údajů vyjádřen. Znamená to, že subjekt údajů musí poskytnout výslovné vyjádření souhlasu. Zřejmým způsobem, jak zajistit, aby souhlas byl výslovný, by bylo výslovně potvrdit souhlas v písemném prohlášení. Ve vhodných případech by správce mohl zajistit, aby písemné prohlášení bylo subjektem údajů podepsáno, aby se odstranily všechny případné pochybnosti a potenciální budoucí nedostatek důkazů⁴⁷.

Takové podepsané prohlášení není však jediným způsobem, jak výslovný souhlas získat, a nelze říci, že obecné nařízení o ochraně osobních údajů předepisuje písemná a podepsaná prohlášení za všech okolností, jež vyžadují platný výslovný souhlas. Například v digitálním nebo on-line kontextu může být subjekt údajů schopen vydat potřebné prohlášení vyplněním elektronického formuláře, zasláním e-mailu, nahráváním naskenovaného dokumentu opatřeného podpisem subjektu údajů nebo pomocí elektronického podpisu. Teoreticky může být pro získání platného výslovného souhlasu dostatečně výslovné také použití ústních prohlášení, pro správce však může být obtížné prokázat, že když bylo prohlášení zaznamenáno, byly splněny všechny podmínky pro platný výslovný souhlas.

Organizace může získat výslovný souhlas rovněž pomocí telefonického rozhovoru za předpokladu, že informace o zvolení dané možnosti jsou korektní, srozumitelné a jednoznačné a žádá se o konkrétní potvrzení subjektu údajů (např. stisknutím tlačítka nebo poskytnutím ústního potvrzení).

[Příklad 17] Správce údajů může získat výslovný souhlas od návštěvníka svých internetových stránek rovněž nabídnutím obrazovky výslovného souhlasu, jež obsahuje zaškrťovací políčka Ano a Ne, za předpokladu, že text dává jasně najevo souhlas, například „Tímto souhlasím se zpracováním svých údajů“, a nikoli například „Chápu, že mé údaje budou zpracovávány“. Je jasné, že by měly být splněny podmínky pro informovaný souhlas, jakož i ostatní podmínky pro získání platného souhlasu.

[Příklad 18] Klinika kosmetické chirurgie žádá pacienta o výslovný souhlas s předáním jeho zdravotnické dokumentace odborníkovi, jenž je požádán o kontrolní posudek stavu pacienta. Zdravotnická dokumentace má podobu digitálního souboru. Vzhledem ke zvláštní povaze dotčených informací žádá klinika o elektronický podpis subjektu údajů, aby získala platný výslovný souhlas a byla schopna prokázat, že byl výslovný souhlas získán⁴⁸.

v automatizovaném rozhodování, včetně profilování, jež může mít na jednotlivce závažný dopad, pokračovat s výslovným souhlasem subjektu údajů. Skupina WP29 vypracovala k této otázce samostatné pokyny: pokyny skupiny WP29 pro automatizované rozhodování a profilování pro účely nařízení 2016/679, 3. října 2017 (WP 251).

⁴⁷ Viz též stanovisko skupiny WP29 č. 15/2011 o definici souhlasu (WP 187) s. 25.

⁴⁸ Tímto příkladem není dotčeno nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 910/2014 ze dne 23. července 2014 o elektronické identifikaci a službách vytvářejících důvěru pro elektronické transakce na vnitřním trhu.

Dalším způsobem, jak se ujistit, že výslovný souhlas je platný, může být dvoustupňové ověření souhlasu. Subjekt údajů například obdrží e-mail, který jej informuje o záměru správce zpracovat záznam, který obsahuje lékařské údaje. Správce v e-mailu vysvětluje, že žádá o souhlas s použitím konkrétního souboru informací pro konkrétní účel. Pokud subjekt údajů s použitím těchto údajů souhlasí, správce jej žádá o odpověď e-mailem, který obsahuje prohlášení „Souhlasím“. Po odeslání odpovědi obdrží subjekt údajů ověřovací odkaz, na který je nutné kliknout, nebo SMS zprávu s ověřovacím kódem pro potvrzení souhlasu.

Čl. 9 odst. 2 neuznává spojení „nezbytné pro splnění smlouvy“ za výjimku z obecného zákazu zpracovávat zvláštní kategorie údajů. Proto by správci a členské státy, kteří tuto situaci řeší, měli prozkoumat konkrétní výjimky v čl. 9 odst. 2 písm. b) až j). Pokud by neplatila žádná z výjimek písmenu b) až j), zůstává získání výslovného souhlasu v souladu s podmínkami pro platný souhlas v obecném nařízení o ochraně osobních údajů jedinou možnou zákonnou výjimkou pro zpracování takových údajů.

[Příklad 19]

Letecká společnost Holiday Airways nabízí službu asistovaného cestování pro cestující, kteří nemohou cestovat bez pomoci, například z důvodů zdravotního postižení. Zákaznice si rezervuje let z Amsterdamu do Budapešti a žádá o cestovní pomoc, aby byla schopna nastoupit do letadla. Společnost Holiday Airways ji žádá, aby poskytla informace o svém zdravotním stavu, aby pro ni mohla zařídit vhodné služby (neboť existuje mnoho možností, např. invalidní vozík u příletového vchodu nebo asistent, který s ní bude cestovat z místa A do místa B.). Společnost Holiday Airways žádá o výslovný souhlas se zpracováním zdravotních údajů této zákaznice pro účel zařizování požadované cestovní pomoci. – Údaje zpracovávané na základě souhlasu by měly být pro požadovanou službu nezbytné. Lety do Budapešti navíc zůstávají dostupné bez cestovní pomoci. Povšimněte si prosím, že jelikož jsou dotčené údaje nezbytné pro poskytnutí požadované služby, čl. 7 odst. 4 se nepoužije.

[Příklad 20]

Úspěšná společnost se specializuje na dodávání lyžařských a snowboardistických brýlí na zakázku a jiných druhů brýlí na míru pro venkovní sporty. Cílem je, aby je lidé mohli nosit bez vlastních dioptrických brýlí. Společnost přijímá objednávky v ústředí a dodává výrobky z jednoho místa v celé EU. Aby byl tento správce schopen zákazníkům, kteří jsou krátkozrací, tyto zakázkové výrobky dodávat, žádá je o souhlas s používáním informací o stavu jejich očí. Zákazníci tyto nezbytné zdravotní údaje, jako jsou údaje o jejich předepsaných brýlích, poskytují on-line, když zadávají svou objednávku. Bez toho není možné požadované na zakázku upravené brýle dodat. Společnost nabízí také řadu brýlí se standardizovanými korekčními hodnotami. Zákazníci, kteří své zdravotní údaje nechtějí sdílet, by si mohli zvolit standardní verze. Výslovný souhlas podle článku 9 je tedy nutný a lze jej považovat za svobodný.

5. Další podmínky pro získání platného souhlasu

Obecné nařízení o ochraně osobních údajů zavádí požadavky na správce, aby prováděli další opatření s cílem zajistit, že získají, zachovají a jsou schopni doložit platný souhlas. Článek 7 obecného nařízení o ochraně osobních údajů stanoví tyto další podmínky pro platný souhlas s konkrétními ustanoveními o uchovávání záznamů o souhlasu a právu souhlas snadno odvolat. Článek 7 se uplatňuje rovněž na souhlas uvedený v dalších článcích obecného nařízení o ochraně osobních údajů, např. v článcích 8 a 9. Pokyny pro další požadavky na doložení platného souhlasu a pro odvolání souhlasu jsou uvedeny níže.

5.1 Doložení souhlasu

V čl. 7 odst. 1 obecného nařízení o ochraně osobních údajů se jasně uvádí výslovná povinnost správce doložit souhlas subjektu údajů. Důkazní břemeno bude podle čl. 7 odst. 1 na správci.

Ustanovení 42. bodu odůvodnění uvádí: „*Pokud je zpracování založeno na souhlasu subjektu údajů, měl by být správce schopen prokázat, že subjekt údajů vyjádřil s danou operací zpracování souhlas.*“

Správci mohou vyvíjet metody pro dosažení souladu s tímto ustanovením způsobem, který zapadá do jejich každodenního provozu. Zároveň by povinnost prokázat, že správce platný souhlas získal, neměla sama o sobě vést k nadměrnému množství dalšího zpracovávání údajů. To znamená, že by správci měli mít dostatek údajů, aby prokázali vazbu na zpracování (aby prokázali, že byl souhlas získán), ale neměli by shromažďovat žádné další informace, než je nezbytné.

Je na správci, aby prokázal, že od subjektu údajů platný souhlas získal. To, jak to má být provedeno, obecné nařízení o ochraně osobních údajů přesně nepředepisuje. Správce však musí být schopen prokázat, že subjekt údajů v daném případě souhlas udělil. Povinnost prokázat souhlas trvá, dokud trvá dotčená činnost zpracování údajů. Po ukončení činnosti zpracování by důkaz o souhlasu neměl být uchováván déle, než je nezbytně nutné pro splnění právní povinnosti nebo pro zjištění, uplatnění nebo obranu právních nároků před soudem v souladu s čl. 17 odst. 3 písm. b) a e).

Správce může například uchovávat záznam obdržení prohlášení o souhlasu, aby mohl prokázat, jak a kdy byl souhlas získán, a aby informace poskytnuté subjektu údajů v té době byly doložitelné. Správce musí být rovněž schopen prokázat, že subjekt údajů byl informován a že správce postup splnil všechna příslušná kritéria pro platný souhlas. Odůvodněním této povinnosti v obecném nařízení o ochraně osobních údajů je, že správci musí být odpovědní za získání platného souhlasu od subjektů údajů a za mechanismy souhlasu, které zavedli. V on-line prostředí by správce například mohl uchovávat informace o relaci, ve které byl souhlas vyjádřen, společně s dokumentací o postupu získání souhlasu v době relace a kopií informací, jež byly tehdy subjektu údajů předloženy. Pouze odkázat na správnou konfiguraci příslušných internetových stránek by dostatečné nebylo.

[Příklad 21] Nemocnice zřídí vědecký výzkumný program nazvaný projekt X, pro který jsou nezbytné dentální záznamy skutečných pacientů. Nábor účastníků se provádí pomocí telefonických hovorů pacientů, kteří dobrovolně souhlasili s tím, že budou na seznamu kandidátů, kteří mohou být pro tento účel osloveni. Správce žádá o výslovný souhlas subjektů údajů s použitím jejich dentálních záznamů. Souhlas je získán v průběhu telefonického hovoru zaznamenáním ústního prohlášení subjektu údajů, ve kterém subjekt údajů potvrzuje, že s použitím svých údajů pro účely projektu X souhlasí.

V obecném nařízení o ochraně osobních údajů není žádná konkrétní lhůta, jak dlouho bude souhlas platný. Doba platnosti souhlasu bude záviset na souvislostech, rozsahu původního souhlasu a očekáváních subjektu údajů. Pokud se zpracování výrazně změní nebo rozvine, pak původní souhlas již není platný. Je-li tomu tak, je nutné získat souhlas nový.

Skupina WP29 doporučuje jako osvědčený postup, aby byl souhlas obnovován ve vhodných intervalech. Opětovné poskytnutí všech informací pomáhá zajistit, aby subjekt údajů byl nadále dobře informován o tom, jak jsou jeho údaje používány a jak uplatňovat svá práva⁴⁹.

5.2 Odvolání souhlasu

Odvolání souhlasu zaujímá v obecném nařízení o ochraně osobních údajů významné místo. Ustanovení a body odůvodnění o odvolání souhlasu v obecném nařízení o ochraně osobních údajů lze považovat za kodifikaci stávajícího výkladu této záležitosti ve stanoviscích skupiny WP29⁵⁰.

Čl. 7 odst. 3 obecného nařízení o ochraně osobních údajů předepisuje, že správce musí zajistit, aby souhlas mohl být subjektem údajů kdykoli odvolán stejně snadno, jako byl udělen. Obecné nařízení o ochraně osobních údajů neříká, že udělení a odvolání souhlasu musí být vždy provedeno pomocí stejného projevu.

Je-li však souhlas získán elektronicky pomocí pouhého jednoho kliknutí myši, přejetí prstem po displeji nebo stisku klávesy, subjekty údajů musí být v praxi schopni odvolat dotyčný souhlas stejně snadno. Je-li souhlas získán s využitím uživatelského rozhraní specifického pro službu (například přes internetové stránky, aplikaci, přihlašovací účet, rozhraní internetu věcí (IoT) nebo e-mailem), není pochyb o tom, že subjekt údajů musí být schopen odvolat souhlas přes stejné elektronické rozhraní, neboť přechod na jiné rozhraní z důvodu pouhého odvolání souhlasu by vyžadoval nepřiměřené úsilí. Subjekt údajů by navíc měl být schopen odvolat svůj souhlas bez újmy. To mimo jiné znamená, že správce musí umožnit odvolání souhlasu bezplatně nebo bez snížení úrovně služby⁵¹.

[Příklad 22] Hudební festival prodává vstupenky prostřednictvím on-line prodejce vstupenek. S každým prodejem vstupenky on-line je žádáno o souhlas s využitím kontaktních údajů pro účely marketingu. Pro vyznačení souhlasu s tímto účelem si mohou zákazníci vybrat Ne, nebo Ano. Správce informuje zákazníky, že mají možnost souhlas odvolat. Za tímto účelem by mohli bezplatně kontaktovat telefonní asistenční službu v pracovních dnech mezi 8:00 a 17:00. Správce v tomto příkladu nedodržuje čl. 7 odst. 3 obecného nařízení o ochraně osobních údajů. Odvolání souhlasu vyžaduje v tomto případě telefonický hovor během pracovní doby, což je větší zátěž, než jedno kliknutí myši potřebné k udělení souhlasu prostřednictvím on-line prodejce vstupenek, jenž funguje nepřetržitě.

Požadavek na snadné odvolání je v obecném nařízení o ochraně osobních údajů popsán jako nezbytný aspekt platného souhlasu. Nesplňuje-li právo na odvolání požadavky obecného nařízení o ochraně osobních údajů, pak mechanismus souhlasu správce nedodržuje obecné nařízení o ochraně osobních údajů. Jak je uvedeno v oddíle 3.1 o podmínce *informovaného* souhlasu, správce musí podle čl. 7 odst. 3 obecného nařízení o ochraně osobních údajů před samotným udělením souhlasu

⁴⁹ Viz pokyny skupiny WP29 týkající se transparentnosti. [Citace bude dokončena, až bude dostupná.]

⁵⁰ Skupina WP29 projednala tuto otázku ve svém stanovisku o souhlasu (viz stanovisko č. 15/2011 o definici souhlasu (WP 187), s. 9, 13, 20, 27 a 32–33) a mimo jiné ve svém stanovisku o používání lokalizačních údajů (viz stanovisko č. 5/2005 o používání lokalizačních údajů s cílem poskytovat služby s přidanou hodnotou (WP 115), s. 7).

⁵¹ Viz rovněž stanovisko WP29 č. 4/2010 o Evropském kodexu chování organizace FEDMA (Federation of European Direct Marketing Associations) pro používání osobních údajů při přímém marketingu (WP 174) a stanovisko o používání lokačních údajů s cílem poskytovat služby s přidanou hodnotou (WP 115).

informovat subjekt údajů o právu souhlas odvolat. Správce navíc musí v rámci povinnosti transparentnosti informovat subjekty údajů o tom, jak uplatňovat svá práva⁵².

Obecně platí, že pokud je souhlas odvolán, všechny operace zpracování údajů, jež byly na souhlasu založeny a konaly se před odvoláním souhlasu – a v souladu s obecným nařízením o ochraně osobních údajů – zůstávají zákonné, správce však musí dotčené činnosti zpracování zastavit. Pokud neexistuje žádný jiný právní základ odůvodňující zpracování (např. další uchovávání) těchto údajů, měl by je správce vymazat⁵³.

Jak je uvedeno výše v těchto pokynech, je velmi důležité, aby správci posuzovali účely, pro které jsou údaje vlastně zpracovávány, a zákonné důvody, na kterých je to založeno, ještě před shromažďováním údajů. Společnosti často potřebují osobní údaje pro několik účelů a zpracování je založeno na několika právních základech, např. údaje o zákaznících mohou být založeny na smlouvách a souhlasu. Odvolání souhlasu tudíž neznamená, že správce musí vymazat ty údaje, jež jsou zpracovávány pro účel, který je založený na plnění smlouvy se subjektem údajů. Správcům by proto mělo být od počátku jasné, který účel platí pro kterýkoli prvek údajů a o jaký právní základ se opírá.

Správci mají povinnost vymazat ty údaje, jež byly zpracovávány na základě souhlasu, jakmile je souhlas odvolán, za předpokladu, že neexistuje žádný jiný účel odůvodňující jejich další uchovávání⁵⁴.

Kromě této situace, na kterou se vztahuje čl. 17 odst. 1 písm. b), může jednotlivý subjekt údajů žádat o vymazání dalších údajů, které se jej týkají, jež jsou zpracovávány na jiném právním základě, např. na základě čl. 6 odst. 1 písm. b)⁵⁵. Správci jsou povinni posoudit, zda je pokračování ve zpracovávání dotyčných údajů vhodné, a to i když subjekt údajů o vymazání nepožádal⁵⁶.

V případech, kdy subjekt údajů svůj souhlas odvolá a správce si přeje pokračovat ve zpracování osobních údajů na jiném právním základě, nemůže tiše přejít od souhlasu (který je odvolán) na tento jiný právní základ. Jakákoli změna právního základu pro zpracování musí být subjektu údajů oznámena v souladu s požadavky na informace v člancích 13 a 14 a podle obecné zásady transparentnosti.

6. Interakce mezi souhlasem a ostatními zákonnými důvody v článku 6 obecného nařízení o ochraně osobních údajů

⁵² Ustanovení 39. bodu odůvodnění obecného nařízení o ochraně osobních údajů, jež odkazuje na články 13 a 14 dotčeného nařízení, uvádí, že „fyzické osoby by měly být upozorněny na to, jaká rizika, pravidla, záruky a práva existují v souvislosti se zpracováním jejich osobních údajů a jak mají v souvislosti s tímto zpracováním uplatňovat svá práva“.

⁵³ Viz čl. 17 odst. 1 písm. b) a čl. 17 odst. 3 obecného nařízení o ochraně osobních údajů.

⁵⁴ V takovém případě musí mít tento jiný účel odůvodňující zpracování svůj vlastní samostatný právní základ. To neznamená, že správce může od souhlasu přejít k jinému právnímu základu, viz bod 6 níže.

⁵⁵ Viz článek 17, včetně výjimek, které mohou platit, a 65. bod odůvodnění obecného nařízení o ochraně osobních údajů

⁵⁶ Viz také čl. 5 odst. 1 písm. e) obecného nařízení o ochraně osobních údajů

Článek 6 stanoví podmínky pro zákonné zpracování osobních údajů a popisuje šest právních základů, které správce může využít. Uplatnění jednoho z těchto šesti základů musí být stanoveno před činností zpracování a ve vztahu ke konkrétnímu účelu⁵⁷.

Je důležité si zde povšimnout, že pokud se správce pro kteroukoli část zpracování rozhodne použít souhlas, musí být připraven respektovat toto své rozhodnutí a zastavit tuto část zpracování, pokud jednotlivec souhlas odvolá. Tvrdit, že údaje budou zpracovávány na základě souhlasu, a přitom se ve skutečnosti opírat o jiný právní základ, by bylo k fyzickým osobám zásadně nekalé.

Jinými slovy, správce nemůže přejít od souhlasu k jiným právním základům. Není například povoleno dodatečně použít základ oprávněného zájmu za účelem opodstatnění zpracování, když došlo k problémům s platností souhlasu. Vzhledem k požadavku sdělit právní základ, o němž se správce opírá, v době shromažďování osobních údajů, musí se správci před shromažďováním rozhodnout, co je příslušný použitelný právní základ.

7. Konkrétní problematické oblasti v obecném nařízení o ochraně osobních údajů

7.1 Děti (článek 8)

Ve srovnání se současnou směrnicí vytváří obecné nařízení o ochraně osobních údajů další vrstvu ochrany, jsou-li zpracovávány osobní údaje zranitelných fyzických osob, především dětí. Článek 8 zavádí další povinnosti s cílem zajistit zvýšenou úroveň ochrany údajů dětí ve vztahu k službám informační společnosti. Důvody pro zvýšenou ochranu jsou uvedeny v 38. bodě odůvodnění: „[...] děti si mohou být méně vědomy dotčených rizik, důsledků a záruk a svých práv v souvislosti se zpracováním osobních údajů [...]“. Ve 38. bodě odůvodnění uvádí též, že: „Tato zvláštní ochrana by se měla zejména vztahovat na používání osobních údajů dětí pro účely marketingu nebo vytváření osobnostních či uživatelských profilů a shromažďování osobních údajů týkajících se dětí při využívání služeb nabízených přímo dětem.“ Slovo „zejména“ naznačuje, že zvláštní ochrana se neomezuje na marketing nebo profilování, ale zahrnuje širší „shromažďování osobních údajů týkajících se dětí“.

Čl. 8 odst. 1 uvádí, že pokud se použije souhlas v souvislosti s nabídkou služeb informační společnosti přímo dítěti, je zpracování osobních údajů dítěte zákonné, je-li dítě ve věku nejméně 16 let. Je-li dítě mladší 16 let, je takové zpracování zákonné pouze tehdy a do té míry, pokud byl tento souhlas vyjádřen nebo schválen osobou, která vykonává rodičovskou zodpovědnost k dítěti⁵⁸. Ohledně věkového omezení platného souhlasu poskytuje obecné nařízení o ochraně osobních údajů jistou flexibilitu, takže členské státy mohou zákonem stanovit nižší věk, ale tento věk nemůže být nižší než 13 let.

Jak je uvedeno v oddíle 3.1. o informovaném souhlasu, informace musí být příjemcům, které správce oslovuje, srozumitelné a musí být věnována zvláštní pozornost postavení dětí. Aby správce

⁵⁷ Podle čl. 13 odst. 1 písm. c) nebo čl. 14 odst. 1 písm. c) o tom správce musí subjekt údajů informovat.

⁵⁸ Aniž je dotčena možnost zákona členského státu odchýlit se od věkového omezení, viz čl. 8 odst. 1.

získal „informovaný souhlas“ od dítěte, musí vysvětlit v jazyce, který je jasný a jednoduchý pro děti, jak má v úmyslu zpracovávat údaje, které shromažďuje⁵⁹. Pokud má souhlas udělit rodič, pak může být nutný soubor informací, který dospělým umožňuje přijmout informované rozhodnutí.

Z výše uvedeného je jasné, že článek 8 se použije pouze tehdy, když jsou splněny tyto podmínky:

- zpracování se týká nabídky služeb informační společnosti přímo dítěti⁶⁰, ⁶¹
- zpracování je založeno na souhlasu.

7.1.1 Služba informační společnosti

Pro určení rozsahu pojmu „služba informační společnosti“ odkazuje čl. 4 bod 25 obecného nařízení o ochraně osobních údajů na směrnici 2015/1535.

Při posuzování rozsahu této definice odkazuje skupina WP29 rovněž na judikaturu Evropského soudního dvora (ESD)⁶². ESD zastával názor, že *služby informační společnosti* zahrnují smlouvy a jiné služby, jež se uzavírají nebo přenášejí on-line. Má-li služba dvě ekonomicky nezávislé součásti, z nichž jedna je složka on-line, jako např. nabídka a přijetí nabídky v souvislosti s uzavřením smlouvy nebo informace týkající se výrobků či služeb, včetně činností marketingu, je tato složka definována jako služba informační společnosti; na druhou složku, kterou je fyzické dodání nebo distribuce zboží, se pojem služba informační společnosti nevztahuje. On-line dodávka služby by spadala do rozsahu pojmu *služba informační společnosti* v článku 8 obecného nařízení o ochraně osobních údajů.

7.1.2 Nabízené přímo dětem

Zahrnutí formulace „nabízených přímo dětem“ naznačuje, že článek 8 je zamýšlen k použití na některé, nikoli všechny služby informační společnosti. V tomto ohledu pokud poskytovatel služby informační společnosti potenciálním uživatelům objasní, že služby nabízí pouze osobám ve věku 18

⁵⁹ Ustanovení 58. bodu odůvodnění obecného nařízení o ochraně osobních údajů znovu potvrzuje tuto povinnost konstatováním, že ve vhodných případech by se správce měl ujistit, že jsou poskytované informace srozumitelné dětem.

⁶⁰ Podle čl. 4 bodu 25 obecného nařízení o ochraně osobních údajů se „službou informační společnosti“ rozumí služba ve smyslu čl. 1 odst. 1 písm. b) směrnice (EU) 2015/1535: „b) „službou“ [se rozumí] jakákoli služba informační společnosti, tj. každá služba poskytovaná zpravidla za úplatu, na dálku, elektronicky a na individuální žádost příjemce služeb. Pro účely této definice se rozumí: i) „službou poskytovanou na dálku“ služba poskytovaná bez současné přítomnosti stran, ii) „službou poskytovanou elektronicky“ služba odeslaná z výchozího místa a přijatá v místě jejího určení prostřednictvím elektronického zařízení pro zpracování (včetně digitální komprese) a uchování dat a jako celek odeslaná, přenesená nebo přijatá drátově, rádiově, opticky nebo jinými elektromagnetickými prostředky, iii) „službou poskytovanou na individuální žádost příjemce služeb“ služba poskytovaná přenosem dat na individuální žádost.“ Příklady služeb, které nejsou do této definice zahrnuty, jsou uvedeny v příloze I uvedené směrnice. Viz také 18. bod odůvodnění směrnice 2000/31/ES.

⁶¹ Podle Úmluvy OSN o právech dítěte, článek 1, „[...] se dítětem rozumí každá lidská bytost mladší osmnácti let, pokud podle právního řádu, jenž se na dítě vztahuje, není zletilostí dosaženo dříve“, viz Organizace spojených národů, rezoluce Valného shromáždění č. 44/25 ze dne 20. listopadu 1989 (Úmluva Organizace spojených národů o právech dítěte).

⁶² Viz Evropský soudní dvůr, 2. prosince 2010, věc C-108/09, (*Ker-Optika*), body 22 a 28. Ve vztahu ke „smíšeným službám“ odkazuje skupina WP29 rovněž na věc C-434/15 (*Asociacion Profesional Elite Taxi versus Uber Systems Spain SL*), bod 40, jenž uvádí, že služba informační společnosti, která tvoří nedílnou součást celkové služby, jejíž hlavní složkou není služba informační společnosti (v tomto případě dopravní služba), nesmí být kvalifikována jako „služba informační společnosti“.

let nebo více a není to v rozporu s jinými důkazy (jako je obsah stránky či marketingových plánů), pak služba nebude považována za službu „nabízenou přímo dětem“ a článek 8 se nepoužije.

7.1.3 Věk

Obecné nařízení o ochraně osobních údajů uvádí, že „členské státy mohou pro uvedené účely právním předpisem stanovit nižší věk, ne však nižší než 13 let“. Správce si musí být vědom těchto různých vnitrostátních právních předpisů a zohlednit příjemce, na které své služby cílí. Zejména je vhodné uvést, že správce, který poskytuje přeshraniční služby, nemůže vždy spoléhat na dodržování právních předpisů pouze toho členského státu, ve kterém má svou hlavní provozovnu, ale může mít povinnost dodržet příslušné vnitrostátní právní předpisy každého členského státu, ve kterém nabízí službu/služby informační společnosti. To závisí na tom, zda se členský stát rozhodne použít ve svých vnitrostátních právních předpisech jako referenční bod místo hlavní provozovny správce, nebo bydliště subjektu údajů. Členské státy musí při svém rozhodování zvážit především nejlepší zájmy dítěte. Pracovní skupina vyzývá členské státy, aby v této záležitosti hledaly harmonizované řešení.

Poskytují-li správci služby informační společnosti dětem na základě souhlasu, bude se od nich očekávat, že vynaloží přiměřené úsilí, aby ověřili, že uživatel je starší, než je nezbytné pro digitální souhlas, a tato opatření by měla být přiměřená povaze a rizikům činností zpracování.

Pokud uživatelé tvrdí, že jsou starší, než je nezbytné pro digitální souhlas, pak může správce provádět vhodné kontroly, aby ověřil, že je toto prohlášení pravdivé. Ačkoli potřeba vyvinout přiměřené úsilí pro ověření věku není v obecném nařízení o ochraně osobních údajů uvedena výslovně, je implicitně nezbytná, protože pokud dítě souhlas poskytne, ale nemá dostatečný věk na udělení platného souhlasu svým jménem, pak je takové zpracování údajů protiprávní.

Uvádí-li uživatel, že nedosáhl věku digitálního souhlasu, pak může správce toto prohlášení přijmout bez další kontroly, ale bude muset dále usilovat o získání souhlasu rodičů (zákonných zástupců) a ověřit, že osoba, která tento souhlas udělila, vykonává rodičovskou zodpovědnost.

Ověření věku by nemělo vést k nadměrnému zpracování údajů. Mechanismus zvolený pro ověření věku subjektu údajů by měl zahrnovat posouzení rizika navrhovaného zpracování. V některých nízké rizikových situacích může být vhodné od nového účastníka služby požadovat, aby sdělil svůj rok narození nebo vyplnil formulář, který uvádí, že je/není nezletilý⁶³. Vzniknou-li pochybnosti, měl by správce přezkoumat své mechanismy ověření věku v daném případě a zvážit, zda nejsou nutné alternativní kontroly⁶⁴.

7.1.4 Souhlas dětí a rodičovská zodpovědnost

Pokud jde o souhlas osoby, která vykonává rodičovskou zodpovědnost, obecné nařízení o ochraně osobních údajů neupřesňuje praktické způsoby, jak shromažďovat souhlasy rodičů ani jak ověřit, že

⁶³ Ačkoli to nemusí být ve všech případech spolehlivé řešení, je to způsob, jak toto opatření řešit.

⁶⁴ Viz stanovisko skupiny WP29 č. 5/2009 o službách sociálních sítí (WP 163).

je někdo oprávněn tuto funkci zastávat⁶⁵. Skupina WP29 proto doporučuje zaujmout přiměřený přístup v souladu s čl. 8 odst. 2 a čl. 5 odst. 1 písm. c) obecného nařízení o ochraně osobních údajů (minimalizace údajů). Přiměřeným přístupem může být zaměřit se na získání omezeného objemu informací, jako jsou kontaktní údaje rodiče či zákonného zástupce.

Posouzení toho, co je přiměřené jak z hlediska ověření, že je uživatel ve věku, aby mohl udělit vlastní souhlas, tak z hlediska ověření, že osoba udělující souhlas jménem dítěte vykonává rodičovskou zodpovědnost, může záviset na rizicích spojených se zpracováním, jakož i na dostupné technologii. V případech s nízkým rizikem může být dostatečné ověření rodičovské zodpovědnosti pomocí e-mailu. V případech s vysokým rizikem může být naopak vhodné požádat o více důkazů tak, aby byl správce schopen ověřit a uchovávat informace podle čl. 7 odst. 1 obecného nařízení o ochraně osobních údajů⁶⁶. Důvěryhodné služby ověřování třetích stran mohou nabízet řešení, která minimalizují množství osobních údajů, které musí zpracovávat sám správce.

[Příklad 23] Internetový herní portál se chce ujistit, že se nezletilí zákazníci přihlašují k jeho službám pouze se souhlasem svých rodičů nebo zákonných zástupců. Správce postupuje v těchto krocích:

Krok 1: Požádá uživatele, aby uvedli, zda dosáhli, nebo nedosáhli věku 16 let (nebo jiného věku pro udělení digitálního souhlasu).

Uvede-li uživatel, že nedosáhl věku pro udělení digitálního souhlasu:

Krok 2: Služba dítě informuje, že nežli mu bude služba poskytnuta, musí zpracování odsouhlasit čili povolit rodič nebo zákonný zástupce. Uživatel je požádán, aby sdělil e-mailovou adresu rodiče nebo zákonného zástupce.

Krok 3: Služba kontaktuje rodiče nebo zákonného zástupce a získá prostřednictvím e-mailu jejich souhlas se zpracováním, přičemž učiní přiměřené kroky, aby se ujistila, že zletilá osoba má rodičovskou zodpovědnost.

Krok 4: V případě stížností učiní portál další kroky, aby věk účastníka ověřil.

Pokud portál dodržel ostatní požadavky na souhlas, může těmito kroky splnit další kritéria podle článku 8 obecného nařízení o ochraně osobních údajů.

Příklad ukazuje, že správce se může dostat do postavení, kdy prokáže, že vynaložil přiměřené úsilí za účelem zajistit, aby byl získán platný souhlas ve vztahu ke službám poskytovaným dítěti. Čl. 8 odst. 2 konkrétně dodává, že „*správce vyvine přiměřené úsilí s ohledem na dostupnou technologii, aby v takovýchto případech ověřil, že byl souhlas vyjádřen nebo schválen osobou, která vykonává rodičovskou zodpovědnost k dítěti*“.

Je na správci, aby určil, jaká opatření jsou v konkrétním případě vhodná. Obecně platí, že by se správci měli vyhnout takovým řešením ověřování, která sama zahrnují nadměrné shromažďování osobních údajů.

Skupina WP29 uznává, že mohou existovat případy, kdy je ověření náročné (například kdy si děti, které udělují svůj vlastní souhlas, dosud nevybudovali „stopu totožnosti“ nebo kdy není snadné

⁶⁵ Skupina WP29 konstatuje, že osoba, která vykonává rodičovskou zodpovědnost, není vždy biologickým rodičem dítěte, a že rodičovskou zodpovědností může být pověřeno několik stran, což může zahrnovat jak právnické, tak i fyzické osoby.

⁶⁶ Rodiče nebo zákonného zástupce by například bylo možné požádat, aby na účet správce provedl platbu 0,01 EUR prostřednictvím bankovní transakce, která by v řádku pro popis zahrnovala stručné potvrzení, že majitel bankovního účtu vykonává rodičovskou zodpovědnost nad uživatelem. Ve vhodných případech by měla být stanovena alternativní metoda ověření, aby se zabránilo nepřipustnému diskriminačnímu zacházení s osobami, které nemají bankovní účet.

zkontrolovat rodičovskou zodpovědnost). To je možné zohlednit při rozhodování, jaké úsilí je přiměřené, ale od správců se bude též očekávat, že budou své postupy a dostupnou technologii průběžně přezkoumávat.

Pokud jde o autonomii subjektu údajů udělit souhlas se zpracováním svých osobních údajů a mít nad zpracováním plnou kontrolu, souhlas se zpracováním osobních údajů dětí udělený nebo schválený osobou, která vykonává rodičovskou zodpovědnost, může být potvrzen, změněn nebo odvolán, jakmile subjekt údajů dosáhne věku pro udělení digitálního souhlasu.

V praxi to znamená, že pokud dítě neučiní žádný aktivní projev, souhlas se zpracováním osobních údajů udělený nebo schválený osobou, která vykonává rodičovskou zodpovědnost, před věkem pro udělení digitálního souhlasu dítěte, zůstane platným základem pro zpracování.

Po dosažení věku pro udělení digitálního souhlasu bude mít dítě v souladu s čl. 7 odst. 3 možnost souhlasu samo odvolat. Správce musí v souladu se zásadami korektnosti a odpovědnosti dítě o této možnosti informovat⁶⁷.

Je důležité připomenout, že v souladu s 38. bodem odůvodnění není souhlas rodiče nebo zákonného zástupce nutný v případě preventivních či poradenských služeb nabízených přímo dětem. Například poskytování služeb ochrany dětí nabízených dětem on-line prostřednictvím on-line chatových služeb nevyžadují předchozí souhlas rodičů.

Obecné nařízení o ochraně osobních údajů konečně také uvádí, že pravidly týkajícími se požadavků na souhlas rodičů pro nezletilé „není dotčeno obecné smluvní právo členských států, například pravidla týkající se platnosti, uzavírání nebo účinků smlouvy vzhledem k dítěti“. Požadavky na platný souhlas s použitím údajů o dětech jsou proto součástí právního rámce, který musí být považován za oddělený od vnitrostátního smluvního práva. Tyto pokyny proto neřeší otázku, zda je zákonné, aby nezletilá osoba uzavírala on-line smlouvy. Obě právní úpravy se mohou použít současně a oblast působnosti obecného nařízení o ochraně osobních údajů nezahrnuje harmonizaci vnitrostátních ustanovení smluvního práva.

7.2 Vědecký výzkum

Definice účelů vědeckého výzkumu má významné důsledky pro rozsah činností zpracování údajů, které správce může provádět. Pojem „*vědecký výzkum*“ není v obecném nařízení o ochraně osobních údajů definován. Ustanovení 159. bodu odůvodnění uvádí, že „(...) *pro účely tohoto nařízení by zpracování osobních údajů pro účely vědeckého výzkumu mělo být chápáno v širokém smyslu (...)*“, WP29 je však toho názoru, že tento pojem nesmí být rozšiřován nad rámec svého běžného významu, a je toho názoru, že „*vědeckým výzkumem*“ se v této souvislosti rozumí výzkumný projekt zřízený v souladu s příslušnými odvětvovými metodickými a etickými normami a ve shodě s osvědčenými postupy.

⁶⁷ Subjekty údajů by si rovněž měly být vědomy práva „být zapomenut“, jak je stanoveno v článku 17, jež je zvláště významné pro souhlas udělený, když byl subjekt údajů ještě dítě, viz 63. bod odůvodnění.

Je-li právním základem pro provádění výzkumu v souladu s obecným nařízením o ochraně osobních údajů souhlas, měl by být tento souhlas s použitím osobních údajů odlišen od jiných požadavků na souhlas, které slouží jako etická norma nebo procesní povinnost. Příklad takové procesní povinnosti, kdy je zpracování založeno nikoli na souhlasu, ale na jiném právním základě, lze nalézt v nařízení o klinických hodnoceních. V souvislosti s právními předpisy na ochranu údajů by se posledně jmenovaná forma souhlasu mohla považovat za dodatečnou ochranu⁶⁸. Obecné nařízení o ochraně osobních údajů zároveň neomezuje použití článku 6, pokud jde o zpracování údajů pro výzkumné účely, pouze na souhlas. Pokud jsou zavedeny vhodné záruky, jako jsou požadavky podle čl. 89 odst. 1, a zpracování je korektní, zákonné, transparentní a odpovídá standardům minimalizace údajů a právům jednotlivce, mohou být dostupné jiné právní základy, jako je čl. 6 odst. 1 písm. e) nebo f)⁶⁹. To se vztahuje rovněž na zvláštní kategorie údajů podle odchylky stanovené v čl. 9 odst. 2 písm. j)⁷⁰.

Zdá se, že 33. bod odůvodnění poskytuje určitou flexibilitu, pokud jde o míru upřesnění a granularitu souhlasu v souvislosti s vědeckým výzkumem. Ustanovení 33. bodu odůvodnění uvádí: „Často není možné v době shromažďování osobních údajů v plném rozsahu stanovit účel zpracování osobních údajů pro účely vědeckého výzkumu. Subjektům údajů by proto mělo být umožněno, aby udělily svůj souhlas ohledně určitých oblastí vědeckého výzkumu v souladu s uznávanými etickými normami pro vědecký výzkum. Subjekty údajů by měly mít možnost udělit svůj souhlas pouze pro některé oblasti výzkumu nebo části výzkumných projektů v rozsahu přípustném pro zamýšlený účel.“

Zprvu je nutno si uvědomit, že 33. bod odůvodnění neruší platnost povinností, pokud jde o požadavek konkrétního souhlasu. To znamená, že vědecké výzkumné projekty mohou v zásadě zahrnovat osobní údaje na základě souhlasu, pouze pokud mají dobře popsany účel. Pro případy, kdy účely zpracování údajů v rámci vědeckého výzkumného projektu nelze na počátku upřesnit, povoluje 33. bod odůvodnění výjimku, že účel může být popsán obecněji.

Vzhledem k přísným podmínkám uvedeným v článku 9 obecného nařízení o ochraně osobních údajů ohledně zpracování zvláštních kategorií osobních údajů WP29 konstatuje, že jsou-li zpracovávány zvláštní kategorie údajů na základě výslovného souhlasu, použití flexibilního přístupu 33. bodu odůvodnění bude podléhat přísnějšímu výkladu a vyžaduje vysokou míru dohledu.

Chápe-li se obecné nařízení o ochraně osobních údajů jako celek, nemůže být vykládáno tak, že správci umožňuje obcházet klíčovou zásadu upřesnění účelů, pro které se žádá o souhlas subjektu údajů.

⁶⁸ Viz též 161. bod odůvodnění obecného nařízení o ochraně osobních údajů.

⁶⁹ Pro části zpracování konkrétně požadované právními předpisy, jako je shromažďování spolehlivých a robustních údajů podle protokolu schváleného členským státem v rámci nařízení o klinických hodnoceních, může být rovněž použitelný čl. 6 odst. 1 písm. c).

⁷⁰ Konkrétní testování léčiv se může podle čl. 9 odst. 2 písm. i) uskutečňovat na základě práva Unie nebo členského státu.

Nelze-li účely výzkumu stanovit v plném rozsahu, správce musí hledat jiné způsoby, jak zajistit, aby bylo podstatě požadavků na souhlas co nejlépe vyhověno, například umožnit subjektům údajů udělit souhlas pro výzkumný účel obecněji a pro konkrétní fáze výzkumného projektu, o kterých se již na počátku ví, že se uskuteční. Jak výzkum postupuje, souhlas pro následující kroky projektu lze získávat před zahájením následující fáze. Takový souhlas by však přesto měl být v souladu s použitelnými etickými normami pro vědecký výzkum.

V takových případech může správce navíc uplatnit další záruky. Například čl. 89 odst. 1 zdůrazňuje potřebu záruk při činnostech zpracování údajů pro vědecké, historické nebo statistické účely. Zpracování pro tyto účely „*podléhá v souladu s tímto nařízením vhodným zárukám práv a svobod subjektu údajů*“. Jako možné záruky se uvádí minimalizace údajů, anonymizace a zabezpečení údajů⁷¹. Preferovaným řešením je anonymizace, pokud účelu výzkumu lze dosáhnout bez zpracování osobních údajů.

Další zárukou v případech, kdy okolnosti výzkumu neumožňují konkrétní souhlas, je transparentnost. Nedostatečné upřesnění účelu může být kompenzováno informacemi o vývoji účelu, které správce pravidelně poskytuje v souladu s tím, jak výzkumný projekt postupuje, takže časem bude souhlas tak konkrétní, jak jen je možné. Subjekt údajů má přitom alespoň základní znalosti o aktuálním stavu, což mu umožňuje posoudit, zda využít například práva souhlas podle čl. 7 odst. 3 odvolat⁷² či nikoli.

Ke kompenzaci nedostatečného upřesnění účelu by mohla pomoci také existence komplexního výzkumného plánu, který je subjektům údajů k dispozici k prozkoumání ještě před udělením souhlasu⁷³. Tento výzkumný plán by měl co nejjasněji vymezit zamýšlené otázky, které jsou předmětem výzkumu, a pracovní metody. Výzkumný plán by mohl rovněž přispět k zajištění souladu s čl. 7 odst. 1, neboť správci musí prokázat, jaké informace byly dostupné subjektům údajů v době udělení souhlasu, aby byli schopni dokázat, že souhlas je platný.

Je důležité připomenout, že pokud je souhlas používán jako právní základ pro zpracování, musí mít subjekt údajů možnost takový souhlas odvolat. Skupina WP29 konstatuje, že odvolání souhlasu by mohlo ohrozit ty druhy vědeckého výzkumu, které vyžadují údaje, jež mohou být spojeny s jednotlivci, obecné nařízení o ochraně osobních údajů je však jednoznačné v tom, že souhlas může být odvolán, a správci se tím musí řídit – žádná výjimka z tohoto požadavku pro vědecký výzkum

⁷¹ Viz např. 156. bod odůvodnění. Zpracování osobních údajů pro vědecké účely by mělo rovněž splňovat jiné příslušné právní předpisy, např. pro klinická hodnocení, viz 156. bod odůvodnění, který uvádí nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 536/2014 ze dne 16. dubna 2014 o klinických hodnoceních humánních léčivých přípravků. Viz též stanovisko WP29 č. 15/2011 o definici souhlasu (WP 187) s. 7. „*Získání souhlasu navíc neruší povinnosti správce podle článku 6, pokud jde o korektnost, nezbytnost a přiměřenost, jakož i kvalitu údajů. Například i když je zpracování osobních údajů založeno na souhlasu uživatele, neospravedlňovalo by to shromažďování údajů, jež jsou ve vztahu ke konkrétnímu účelu nadbytečné. [...] V zásadě by souhlas neměl být vnímán jako výjimka z jiných zásad ochrany údajů, ale jako záruka. Je to především základ pro zákonnost a neznamená upuštění od použití dalších zásad.*“

⁷² Relevantní mohou být také jiná opatření v oblasti transparentnosti. Pokud se správci zabývají zpracováním údajů pro vědecké účely, přičemž zpočátku nelze poskytnout úplné informace, mohli by určit konkrétní kontaktní osobu, na kterou by se subjekty údajů mohly obracet s dotazy.

⁷³ Tuto možnost lze najít v čl. 14 odst. 1 současného finského zákona o osobních údajích (*Henkilötietolaki*, 523/1999).

neexistuje. Pokud správce obdrží žádost o odvolání, musí v zásadě vymazat osobní údaje okamžitě, pokud chce v používání údajů pro účely výzkumu pokračovat⁷⁴.

7.3 Práva subjektu údajů

Je-li činnost zpracování údajů založena na souhlasu subjektu údajů, ovlivní to práva daného jednotlivce. Je-li zpracování založeno na souhlasu, subjekty údajů mohou mít právo na přenositelnost údajů (článek 20). Pro zpracování založené na souhlasu se zároveň nepoužije právo vznést námitku (článek 21), ačkoli právo kdykoli odvolat souhlas může zajistit podobný výsledek.

V člancích 16 až 20 obecného nařízení o ochraně osobních údajů se uvádí, že (když je zpracování údajů založeno na souhlasu) subjekty údajů mají právo na výmaz, když byl souhlas odvolán, a práva na omezení, opravu a přístup⁷⁵.

8. Souhlas získaný podle směrnice 95/46/ES

Správci, kteří v současnosti zpracovávají údaje na základě souhlasu v souladu s vnitrostátními právními předpisy na ochranu údajů, nemusí v rámci přípravy na obecné nařízení o ochraně osobních údajů automaticky plně obnovit všechny stávající vztahy v oblasti souhlasu se subjekty údajů. Souhlas, který byl dříve získán, je nadále platný, pokud je v souladu s podmínkami stanovenými v obecném nařízení o ochraně osobních údajů.

Je důležité, aby správci před 25. květnem 2018 podrobně přezkoumali stávající pracovní postupy a záznamy, aby si byli jisti, že stávající souhlasy splňují úroveň obecného nařízení o ochraně osobních údajů (viz 171. bod odůvodnění obecného nařízení o ochraně osobních údajů⁷⁶). Obecné nařízení o ochraně osobních údajů samotná opatření na ochranu soukromí nepřepisuje, spíše v praxi zvedá úroveň, pokud jde o provádění mechanismů souhlasu, a zavádí několik nových požadavků, jež vyžadují, aby správci změnili mechanismy souhlasu⁷⁷.

Jelikož například obecné nařízení o ochraně osobních údajů požaduje, že správce musí být schopen prokázat, že byl získán platný souhlas, všechny předpokládané souhlasy, pro které nejsou uchovávány žádné odkazy, budou automaticky pod úroveň souhlasu podle obecného nařízení o ochraně osobních údajů a budou muset být obnoveny. Stejně tak vzhledem k tomu, že obecné nařízení o ochraně osobních údajů vyžaduje „prohlášení či jiné zjevné potvrzení“, veškeré předpokládané souhlasy, jež byly založeny na implicitnější formě projevu subjektu údajů (např.

⁷⁴ Viz rovněž stanovisko WP29 č. 05/2014 o „anonymizačních technikách“ (WP216).

⁷⁵ V případech, kdy jsou určité činnosti zpracování údajů omezeny v souladu s článkem 18 obecného nařízení o ochraně osobních údajů, může být ke zrušení omezení nutný souhlas subjektu údajů.

⁷⁶ Ustanovení 171. bodu odůvodnění obecného nařízení o ochraně osobních údajů uvádí: „Směrnice 95/46/ES by tudíž měla být tímto nařízením zrušena. Zpracování, které již ke dni použitelnosti tohoto nařízení probíhá, by mělo být uvedeno v soulad s tímto nařízením ve lhůtě dvou let ode dne vstupu tohoto nařízení v platnost. Je-li toto zpracování založeno na souhlasu podle směrnice 95/46/ES, není nutné, aby subjekt údajů znovu udělil svůj souhlas, pokud je způsob udělení daného souhlasu v souladu s podmínkami tohoto nařízení, s cílem umožnit správci pokračovat v tomto zpracování i po dni použitelnosti tohoto nařízení. Přijatá rozhodnutí Komise a schválení dozorových úřadů vycházející ze směrnice 95/46/ES by měla zůstat v platnosti, dokud nebudou změněna, nahrazena nebo zrušena.“

⁷⁷ Jak je uvedeno v úvodu, nařízení o ochraně osobních údajů poskytuje další vysvětlení a upřesnění požadavků pro získání a prokázání platného souhlasu. Mnoho nových požadavků vychází ze stanoviska č. 15/2011 o souhlasu.

předem zaškrtnuté políčko souhlasu), nebudou rovněž způsobilé pro úroveň souhlasu obecného nařízení o ochraně osobních údajů.

Aby bylo možné prokázat, že byl souhlas získán, nebo umožnit strukturovanější vyjádření vůle subjektů údajů, mohou navíc potřebovat revizi také operace a IT systémy. Navíc musí být k dispozici mechanismy, jimiž mohou subjekty údajů snadno svůj souhlas odvolat, a poskytnuty informace o tom, jak jej odvolat. Pokud stávající postupy pro získávání a správu souhlasů nespĺňují úroveň obecného nařízení o ochraně osobních údajů, budou správci muset získat nový souhlas v souladu s obecným nařízením o ochraně osobních údajů.

Na druhé straně, jelikož nemusí být jako podmínka pro informovaný souhlas vždy přítomny všechny prvky vyjmenované v člancích 13 a 14, rozšířené informační povinnosti podle obecného nařízení o ochraně osobních údajů nutně neodporují kontinuitě souhlasu, jež byl udělen před vstupem obecného nařízení o ochraně osobních údajů v platnost (viz strana 15 výše). Podle směrnice 95/46/ES neexistoval požadavek informovat subjekty údajů o základu, na kterém bylo zpracování prováděno.

Pokud správce zjistí, že dříve získaný souhlas podle starých právních předpisů nebude splňovat úroveň souhlasu podle obecného nařízení o ochraně osobních údajů, pak musí provést opatření, aby tuto úroveň splňoval, například obnovením souhlasu v souladu s obecným nařízením o ochraně osobních údajů. Podle obecného nařízení o ochraně osobních údajů není možné přecházet z jednoho právního základu na jiný. Pokud správce není schopen obnovit souhlas vyhovujícím způsobem a zároveň je neschopen provést – jako jednorázovou situaci – přechod na soulad s obecným nařízením o ochraně osobních údajů založením zpracování údajů na jiném právním základě a přitom zajistit, že pokračující zpracování je korektní a odůvodněné, činnosti zpracování musí být zastaveny. Správce musí v každém případě dodržovat zásady zákonného, korektního a transparentního zpracování.

*** KONEC DOKUMENTU ***